

BONA PAU

Nº. 531 - Any XLV - MONTUÏRI - MAIG - 1997

Passades les festes de Pasqua amb l'acabament del dia del Puig, l'abril ha estat un mes pàl·lid, sense notícies transcendents per a Montuïri; més bé tranquil i assestat.

Ara, quan s'acosta la calor i el dia s'ha allargat, la reforma dels graons apunta cap a la seva fi; s'esperen bones novetats amb el pla Leader-II; guaita l'acabament triomfal esportiu de l'equip de l regional... I amb aquestes i altres expectatives fa que hàgim entrat dins un maig esperançador

Pels voltants del port de San Vicente de la Barquera (Cantàbria,) els alumnes del Col·legi de Montuïri, dia 18 de març passat

Recollida d'aliments per al Sàhara

El Departament de Serveis Socials Comunitaris de la Mancomunitat Pla de Mallorca juntament amb el Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació i l'Associació d'Amics i Amigues del Poble Saharauí de les Illes Balears, associació que té com a objectius principals la sensibilització i l'ajuda humanitària al refugiats dels camps de Tindouf (Argèlia), han organitzat la 1ª Caravana per la Pau al Sàhara Occidental.

La campanya de recollida serà de l'1 al 23 de maig i es recolliran els següents aliments:

- Capses de galetes
- Llaunes de tonyina
- Llaunes de sardines

Aquests aliments es poden depositar a les botigues de queviures de Montuïri.

BONA PAU Montuïri

Director: Onofre Arbona Miralles

Redactor en cap: Gabriel Gomila Jaume

Redactors i col·laboradors:

Joan Miralles i Monserrat, Catalina Sastre Pericàs, Mateu Rigo Bonet, Guillem Mas Miralles, Miquel Martorell Arbona, Gaspar Socias Mora, Antoni Mateu Socias, Onofre Torres Ramis, Melcior Nicolau Jaume, Antoni Mesquida Llinàs, Joan A. Payeras Ramonell, Joan Barceló Cerdà, Catalina Barceló Mayol, Josep Oliver Verd i Rafel Pons Mairata.

Administració: Martí Ferrer Sampil
C/ Es Pujol, 5 - 07230 Montuïri - Tlf. 64 66 93

Imprimeix: Tirrena, S.A. Manacor

Depòsit legal: PM 133 - 1958

Nota: Les opinions aparegudes en els articles firmats, sols són atribuïbles als seus autors.

ES GRAONS

Positiu

El bon nombre de famílies i entitats que han col·laborat en la restauració dels graons han fet possible que l'obra es pogués dur a terme sense excessives preocupacions econòmiques. És ver que encara hi ha una certa quantitat sense cobrir però els responsables esperen confiats la positiva resposta d'alguns montuïrers que amb la seva contribució acabaran de costejar l'import total de les despeses.

Deligrositat

L'excessiva velocitat i l'estremitós renou que amb freqüència produeixen algunes motocicletes quan travessen certs carrers, amb el consegüent perill d'accidents, sacseigen la tranquil·litat dels vianants que en molts de moments circulen amb placidesa per aquells indrets del poble.

BREUS

Les coves de Montuïri

Alguns veïns ja han comunicat l'existència d'altres coves a més de les que ressenyàvem en el passat número de *Bona Pau*.

Per cert que sortí equivocadament el número del telèfon de Francesc Argente. El seu és el 64 41 24, a qui es poden dirigir els qui en saben d'altres, de coves.

Antoni Amengual canvia de departament

El montuïrer Antoni Amengual, que fins ara havia estat Director General de Joventut del Govern Balear, ha deixat aquest càrrec per passar a ser Secretari General Tècnic de la Funció Pública.

Crítiques del PSM

El passat 25 d'abril el *Diari de Balears* publicava que el regidor del PSM, Mateu Ginard, opinava que des de l'Ajuntament i en referència a projectes en gran escala... "no es poden envestir projectes milionaris tenint-ne altres de començats inacabats" (Ho deia en referència a la necessitat de millores i reparacions en el poliesportiu municipal i voltants, com també a la manca d'utilitat del Molí des Fraret).

Reivindicació d'un institut a Sineu

Representants d'Associacions de Pares d'Alumnes del Pla de Mallorca han exposat al President del Govern Balear la necessitat de construir un institut d'ensenyament secundari a Sineu, on hi està projectat que hi acudeixin els alumnes de Montuïri.

Els concursos literaris

El VI Concurs de Conte Curt, el II Concurs Juvenil i la II Beca d'Investigació sobre Montuïri i que fa poc més d'un mes foren convocats i dels quals en sortiren les bases en el darrer número de *Bona Pau*, han estat difosos a diferents mitjans de comunicació de l'Illa. Cal recordar que l'import total dels premis arriben a les 485 mil pessetes.

Montuïri és així com és

Tot poble té la seva idiosincràsia o manera de procedir, el seu temperament que el caracteritza, la seva reacció davant els esdeveniments. Elements que distingeixen la manera de ser dels humans en general.

La gent dels pobles de la nostra illa no es diferencien en gran mesura, però és evident que si haguéssim d'elaborar les qualitats positives i negatives dels qui vivim en el nostre, trobaríem unes coordenades de la gent d'aquí, diferenciadores de les dels habitants d'altres indrets.

No tractam d'elaborar un diagnòstic estàndard que ens proporcioni les característiques mitjanes que serveixin de referència per tal d'elaborar el tipus model, peculiar de la persona montuïrera de finals del segle XX. Per a això ja hi ha persones degudament capacitades i amb el coneixements apropiats. I bo seria que ho fessin. Únicament tractarem d'exposar algunes pinzellades més o manco privatives o que en un moment donat han aflorat exteriorment.

Sense gratar molt endins podríem assegurar d'entrada que el caràcter montuïrer no és flegmàtic, perquè es mou i emociona davant els esdeveniments, ja sien tristes o agradosos. Contràriament, Montuïri constitueix una gran família avenguda o desavenguda, segons es miri. Tothom té el propis gusts, opinions, maneres de fe les coses, i en conseqüència això esdevé que faci mal avenir-se davant situacions concretes més o man-

co transcendent. Com també cal esmentar que una part considerable de la població forma petits bàndols o partits que la separen i diferencien de l'altra. Però front a una necessitat o emergència uns i altres saben juntar-se i formar una pinya indiscriminada on la gent s'aboca per tal de solucionar aquella determinada situació o contratemps.

El caràcter de l'home i de la dona montuïrera és esplèndid, generós, després, comunicatiu, obert, magnànim, tractable, efusiu, sincer, franc..., d'un temperament més bé moderat, intens. Són una minoria els qui són avars, egoistes, retrats, tancats, reservats, hipòcrites..., en canvi hi ha, com hem dit, abundància d'esplèndida, sinceritat, franquesa... I aquestes són les determinants que naturalment diferencien els montuïrers i els connoten.

Com per tot existeixen discrepàncies o diferents maneres de procedir; discordançes o mancances d'acord; dissidents o disconformitats en un o altre fet o determinació concrets... però tot això és natural i fins i tot enriqueix el caràcter del poble i fa que no es mostri indiferent davant situacions que afecten la comunitat.

En conclusió: el nostre és un poble peculiar que es distingeix dels altres segons la manera de veure i considerar-lo, però els montuïrers l'estimam i ens hi sentim bé així com és.

O. Arbona

A l'hora de donar una mà, tothom n'és, com en aquest cas del dinar de "S'Esbart des Pla"

Dos dits de seny

Tenir pressa

De cada dia trobam més gent que té pressa, que frisa per anar i arribar prest a un determinat lloc.

Quan un va de pressa generalment no fa bé allò que té obligació de fer-li. No es llegeix tot quan s'hauria de llegir; no es pensa en allò que s'hauria de pensar; ni fins i tot no s'arriba d'hora allà on s'hi hauria d'arribar. Tot per culpa d'haver de fer via; i encara llavors ens justficam que no hem tengut temps. O sia, que tenim tanta pressa que moltes coses no les feim o les feim malament.

Amb freqüència recordam aquells conductors que en plena carretera ens passen a molta velocitat i llavors els trobam tranquil·lament asseguts a qualsevol bar de la carretera bereenant o bevent una copa. I llavors, què pensa un? Pressa, per què?

Són molts els qui tenen pressa per no res. En parlar amb qualcú assossegadament o de cop et diu: "Me'n vaig perquè tenc pressa". I més tard has sabut que ha tengut temps per xerrar o entretenir-se una bona estona amb un altre.

A molta gent li podries aconsellar que tenguí un poc de sossec, que s'aturi una estona a parlar amb aquell veïnat o conegut que just el saludes. Conversem una estona en calma. Espaiem-nos i pensem que "perdre es temps" no és perdre'l, és emprar-lo així com l'han d'emprar les persones civilitzades.

Generalment les nostres angonies o estúpides presses de cada dia s'acaben el vespre, asseguts davant el televisor, mirant qualsevol cosa o comentant amb qualcú una ximpleria.

Manca seny, dos dits de seny per comprendre que la millor manera d'anar pel món és així com diu la dita: "Quan tenguís pressa, vés a poc a poc".

Salomó

Capítol V

19 de juliol de 1936

Ring... Ring...

Rosalina, per favor, vine tot d'una. T'esper devora ca nostra, allà on normalment aparca el cotxe.

Penjares i no vaig tenir temps de dir res però cosa grossa havia passat. Ho delatava la teva veu inquieta que sonava entre alens angoixosos pels fils elèctrics del telèfon. Em demanaves auxili, Gerard. Em necessitaves i vaig acudir afuada esquivant multitud d'obstacles, per capamuntes i capavallades, amb tota la rapidesa que el renou estrident del motoret podia fer.

Et vaig trobar desfet, assustat, indignat, i no hi havia per menys. El teu cotxe romania ple de pintades al·lusives a símbols nazis i feixistes. Tota la carrosseria estava copejada i brutalment empastifada amb creus gamades i emblemes de falange. Les quatre rodes foradades, els vidres fets bocins i sobre el seient del conductor un moix negre mort i una nota on, entre taques de sang del pobre animal, es podia llegir:

"Deja toda esta mierda de la guerra civil. Todo son mentiras. Avisado quedas rojo catalanista."

Estaves molt preocupat, profundament ensopit i més afectat per l'agressió a la teva intimidat que per les destrosses del cotxe que ja anava cap al taller colcant damunt un camió grua.

Anàrem a prendre qualche cosa al cafè, enmig del run run de la gent i donant un seguit d'explicacions que repeties cada dos per tres. Ens seguèrem a un racó, devora una finestra. Necessitàvem estar sols. A defora, la pluja empesa pel vent de llevant repicava sobre els vidres i entelava encara més els teus ulls plorosos. Aquell dissabte dematí em trencares el cor, Gerard. Estaves tan abatut! Transpiraves tanta tendresa! Volia animar-te, volia protegir-te, volia fer-te meu, completament meu, només meu, volia... Volia allunyar de tu tots els mals i romandre per a sempre al teu costat embadalida, amorosa, feta un flam. Mentre t'agafava la mà, les meves paraules que pretenien esser de consol no foren gens afortunades:

- Quina porcada! Aquests tios són capaços de qualsevol barbaritat.

Sí, em digueres, són molt perillosos. Segurament són grups d'extrema dreta. El seu únic objectiu és suscitar una dictadura militar enarborant la bandera de la unitat d'Espanya.

Una dictadura militar? No ho acabava d'entendre. Quan vaig néixer, en Franco ja era mort i totes aquestes històries per a mi, només eren això: històries. Tampoc entenia el significat de la paraula "rojo" escrita a l'andònim que tu llegies i rellegies. M'explicares que els franquistes, durant la guerra civil, adoptaren aquesta paraula per designar el bàndol republicà i que ja al segle XIX els sectors conservadors l'usaven com a sinònim de revolucionari i de comunista.

Havia tocat el teu tema i en lloc de acoquinar-te per la recent amenaça començares a debanar fil com si t'haguessin donat corda. Em contares que abans de la guerra hi havia una crispació generalitzada. Tot eren mítings, conferències, conspiracions secretes, reunions públiques, intrigues maquiavèliques, maquinacions. Tot voltava entorn de la política que no deixà lloc a indecisions. O eres d'uns o dels altres. A les eleccions del febrer del 36 les postures estaven clarament definides. Per una part les esquerres, organitzades dins el Front Popular i per l'altra, les dretes tancant files dins la Coalició de Dretes. Tant a Montuïri com a la resta de Mallorca el resultat d'aquestes eleccions fou sobradament favorable a la Coalició de Dretes. Malament pintaven les coses per als republicans, per als rotjos. Havien perdut les eleccions. La vida pública estava enverinada i molts els donaven la culpa. Els militars conspirant i preparant el cop d'estat. Els falangistes a l'aguait amb les armes preparades. Fins i tot, alguns capellans fent arengues dretanes damunt la trona en lloc de predicar la paraula de Déu. Així les coses, el matí del diumenge dia 19 de Juliol de 1936 el general Goded, comandant militar de Balears, signà a Palma el Ban de Guerra. Un dia abans, les guarnicions espanyoles d'Àfrica comandades pel general Franco, s'alçaren en armes contra la República. El complot militar s'havia consumat. A Mallorca, com a altres llocs, quasi bé no hi hagué resistència a

La casa de la vila, 1936

la insurrecció i aquesta triomfà ràpidament. Quedaren derogades les llibertats i destituïdes totes les autoritats civils. El mateix dia 19 un camió estibat de falangistes externs rondà per Montuïri. Anaven armats i vestien l'uniforme fascista: camisa blava, calçons negres i la gorra blava amb la borla vermella. Estaven eufòrics i ratadors, desafiant qualsevol revolta contra l'autoritat militar que només feia hores s'havia rebel·lat. Era el vespre i la gent prenia la fresca d'un dia calent i calorós. L'endemà, dilluns, els falangistes locals varen prendre la Casa de la Vila amb la força de les armes que guardaven des de principi d'any. Cremaren davant l'Ajuntament, enmig de la plaça, quadres, llibres i altres objectes. Els republicans, només amb la raó i la legalitat, no pogueren fer-hi res i hagueren de quedar a ca seva. Alguns d'ells s'amagaren.

Jo també voldria amagar-me, Gerard. Desaparèixer i oblidar aquest ferest viatge que m'ofega i m'acoquina. No vull tenir aventures inhòspites i senils per mons freds i foscs. Només anhel viure i morir a aquesta terra, amb tu, amb el teu record. Ara, un segle després d'aquella terrible guerra, fugiria. Però, com llavors, tampoc em deixen. Em vigilen i cada moment el visorcontrol em recorda la meua sort. No el sents, Gerard?

Bit... Bit... Bit...

Rosalina Llovet

Llemosí o català? (I)

En un principi la llengua catalana va estar molt influenciada per la seva veïna, la llengua provençal o llengua d'oc. Així ens ho va ensenyar en Martí de Riquer en el meu treball publicat en el número 530 de *Bona Pau*. Aquesta influència originà un problema filològic al qual fa referència el títol d'aquest escrit. L'intentaré aclarir punt per punt.

El de partida serà aquest: què cal entendre per provençal? Provençal, propi de Provença, avui país d'Occitània, al SE de l'estat francès. Jofre de Foixà, contemporani de R. Ll. (1232/33-1315/16), autor del tractat gramatical "Regles de trobar", amb un criteri lingüístic corresponent al dels filòlegs moderns i en un text transcrit al català actual diu: "Has de saber que per trobar provençal s'entén llenguatge de Provença, del Vianès, d'Auvèrnia i del Llemosí i d'altres terres que els són prop, en les quals hom parla per l'estil. Emperò, si trobes en algun cantar provençal algun mot que sigui francès o català, etc". Traguem-ne dues conseqüències, i la primera serà la del llemosí, dialecte del provençal, és a dir tan *per l'estil* d'aquest darrer que de cap manera se'l pot qualificar de llengua distinta de la d'oc. Mentre, és la segona conseqüència, el català respecte del provençal és una llengua tan estrangera com ho pugui ésser el francès, perquè hi ha massa diferència entre l'una i les altres dues. Concloem afirmant que llemosí i català són, degut a les seves suficients diversitats idiomàtiques, dues llengües distintes i de cap manera dialectes l'una de l'altra.

El segon punt es refereix a Lluís d'Averçó (?-1415) autor de "Torcimany", tractat retòric i gramatical redactat segons sembla l'últim terç del s XIV. Mai no anomena la llengua poètica ni provençal ni llemosí com feien alguns dels seus contemporanis, sinó "llengua dels trobadors". Així s'evita una primera part de l'ambigüitat, objecte del problema que tractam, en el que mantenim provençal i llemosí com una mateixa llengua.

El tercer punt ens porta a considerar Joan Berenguer de Masdovelles, recopilador d'un cançoner format vers el 1470, incloent-hi poesies pròpies i quinze del seu oncle Guillem de Masdovelles. Una d'aquestes quinze és, a més, *traduïda* del "llemosí" original al català pel mateix ne-

bot Joan. Aquesta traducció ens permet d'advertir la consciència idiomàtica dels poetes catalans del s. XV destriant perfectament el paral·lelisme d'ambdues llengües, la constància de dos móns idiomàtics diferents, el del llemosí i el del català.

Quart punt. Arriba el 1833; han passat 363 anys des del 1470, l'any del cançoner citat i Bonaventura Carles Aribau (1798-1862) escriu el poema "Oda a la Pàtria", precursor i símbol de la Renaixença Catalana. Idò, sorpreneu-vos i admireu-vos, una de les estrofes diu així:

"En llemosí sonà lo meu primer vagit quan del mugró matern la dolça llet bevia; en llemosí al Senyor pregava cada dia e càntics llemosins somniava cada nit".

I diu Albert Vila Lusilla al seu text "Literatura Catalana", aquest confusio-nisme, *llemosí* (varietat de la llengua d'oc o provençal) - català, es mantindrà no poques vegades fins a les portes del s. XX. La filologia actual, malgrat tot, ha deixat les coses clares científicament, tal com ja les va preveure Jofre de Foixà.

Què vol dir *malgrat tot*? T'has fixat en la regressió que representen els versos d'Aribau respecte de les opinions de Foixà, Averçó, els Masdovelles, la Filologia actual? Com Aribau pogué escriure repetides vegades en la seva poesia tal disbarat lingüístic, ell, prestigiós economista (director general del tresor sota el govern de J. de Salamanca, el 1847, i altres càrrecs estatals), ell, un dels fundadors del setmanari "*El Europeo*" (1823-24), el qual donà per primera vegada a Espanya una exposició sistemàtica del romanticisme literari? Aribau, propulsor de la publicació "*El Vapor*" (1833-38) políticament progressista; fundador amb Rivadeneyra el 1846 de la important col·lecció "*Biblioteca de Autores Españoles*" i autor de molta altra obra, literària i política, dispersa en diaris i revistes? Com un intel·lectual de la categoria d'Aribau pot desconèixer i confondre el nom propi de la seva llengua materna, l'única llengua mamada en el pit de la seva mare?

Malgrat tot, malgrat el paper corrosiu de les intel·ligències duit a terme pels Decrets de Nova Planta, "disposicions dictades per Felip V d'Espanya per abolir les lleis i les capitulacions dels països que el combateren a la Guerra de Successió i

sotmetre'ls a les de Castella, que li permetien governar com a rei absolut". Decrets de Nova Planta aplicats a València el 1707, a Mallorca el 1715 i a Catalunya el 1716. Per tant, l'any 1833, data de la poesia d'Aribau, el valencians ja duïen 126 anys de manipulació centralista uniformista, els mallorquins, 118 anys, i els catalans, 117 anys. Suficients anys perquè fins el preclar cervell d'Aribau se'n ressentís.

Respecte al cas de Mallorca i perquè no té res desaprofitable, copiaré la nota 70 de la "Història de Catalunya" de Ferran Soldevila, cap. XXXV, pg. 1187. Diu així: "També la Reial Audiència de Mallorca havia d'usar el castellà en les sentències, decrets i provisions, Real Resolució d'11 de desembre 1717, *Novísima Recopilación*, II, p. 417, n. 1. Però es va donar el cas que, havent començat a despatxar en castellà les lletres i provisions adreçades als batles de les viles, calgué rectificar, "*por no encontrar en la mayor parte de las villas personas que entiendan la lengua castellana*". Es permeté, doncs, l'ús del català ("*la lengua mallorquina*", diu el text) i la resposta del rei diu així: "*Resolución: En cuanto a esta duda mando se ejecuten los despachos como se propone en ella; previniendo se procure mañosamente ir introduciendo la lengua castellana en aquellos pueblos*".

"Mañosamente"... Malgrat tot, i ara es pot entendre més l'abast d'aquestes dues paraules, la Filologia actual ha deixat les coses clares científicament: el llemosí és una variant dialectal del provençal o llengua d'oc; i el català és una llengua distinta, diferent, del llemosí.

Josep Oliver i Verd

1- Petit Curial, pàg. 928.

2- "*Novísima Recopilación*". llib. V, tít. X, llei, 4.

RECORDA: TOTES LES EMERGÈNCIES EN UN MATEIX TELÈFON.

112
UUDOS
TELÈFON D'EMERGÈNCIA

112
UUDOS
TELÈFON D'EMERGÈNCIA

*Les Illes Balears són la
1a. Comunitat Autònoma
de l'Estat Espanyol que posa
en marxa l'112 Telèfon
Europeu Únic d'Emergència.*

GOVERN BALEAR

Conselleria de la Funció Pública
i Interior

El Govern Balear posa a l'abast dels seus ciutadans i visitants un nou servei telefònic per a casos d'emergència o catàstrofe, a través del NÚMERO ÚNIC 112 que permet un accés immediat als serveis d'urgència competents: serveis d'urgència sanitaris, serveis d'extinció d'incendis i de salvament, serveis de policia..., sigui quina sigui l'Administració Pública de què depenguin.

LES 24 HORES DEL DIA

S'ha dit que..!

... algunes persones majors es queixen que certs al·lots, alguns vespres, sobretot dissabtes i diumenges, orinen pes carrers des poble i demanen que publiquem que Montuïri és un poble civilitzat i que tothom disposa de lloc apropiat per aquestes necessitats.

△

... encara hi ha cans amollats que embruten es carrers. Es ban des batle ha servit per poca cosa. Millor dit, ha servit per a ses persones que tenen cans i són educades, però per a ses altres, no. I com que no volen multar ningú...

△

... n'hi ha que demanen que preguem a s'Ajuntament perquè així com inverteix doblers en altres coses, també dediqui sa quantitat necessària per matar rates, sobretot ses que corren per dins el poble i voltants.

△

... sa dita diu: "qui no menja caragols per Sant Marc està tocat". I n'hi ha molts que s'ho creuen, tant és així que més de mig Montuïri dia 25 d'abril passat en va menjar. almanco així ho diuen ets entesos.

△

... hi ha gent que es queixa perquè s'aigua canalitzada és aturada sense avisar prèviament. Sort que moltes cases encara disposen de cisterna.

△

... també s'han rebut queixes de certa gent que per mor des cotxes aparcats damunt ses voravies no hi poden passar, i quan per allà hi circula un altre cotxe no saben on posar-se.

△

... encara que ja ha millorat molt, dins l'es-

Les tres parelles guanyadores del campionat de truc de Can Pieres

glèsia encara s'hi xerra massa quan se celebra missa. Això, però, és bo d'arreglar.

△

... es mestres demanen an es pares –i sobretot a ses mares– que no acompanyin es seus fills amb cotxe a s'escola si no és ben necessari; ni tampoc vagin a cercar-lo. Així, pes carrers i amb sos amics, tendran temps de jugar. Es mestres s'han donat compte que es nins d'avui desconeixen mols des jocs d'antany, que tant divertien an es pares i padrins d'avui. I com que això els despertava molt sa imaginació, avui ja no succeeix.

△

... es pobles són ciutats dormitori privilegiades, com Montuïri, per exemple. I per altra part, Palma ha tornat una ciutat petita, on quasi no hi ha lloc per jugar es nins.

△

... es montuïrers tornaren fe palès es poc interès pets actes culturals, formatius, divulga-

tius. A tres convocatòries d'aquest passat abril no passaren de 20 a cada una d'elles, es que hi assistiren. (Presentació des Pla Leader-II, conferència sobre jocs i oficis d'antany i assemblea des Patronat de Música).

△

... es carrer de darrera es campanar podria i hauria d'estar més net. Fins fa poc l'havien netejat desinteressadament es veïnats, però des d'un temps ençà, s'han cansat i consideren que és una feina que toca a s'Ajuntament. I, per altra part, es qui per allà passen podrien anar alerta a tirar-hi brutor.

△

... i encara ens arriba una altra nota que diu: "dins el programa de feines de la brigada de l'Ajuntament hi hauria de figurar la neteja periòdica d'alguns llocs singulars de la vila... És que l'escala de darrera el campanar fa vergonya!"

En Xerrim

L'Ajuntament informa

El programa Leader - II del Pla de Mallorca fou presentat a Montuïri

Es projecten algunes millores dins un breu termini

A la sala d'actes de l'Ajuntament de Montuïri tengué lloc el passat dia 22 d'abril la presentació del Grup d'Acció Local denominat *Leader II - Pla de Mallorca* amb la finalitat de donar a conèixer el seu programa i de divulgar els aspectes més interessants.

La presentació del programa va córrer a càrrec de Rafel Oliver, batle de Maria de la Salut i president de Programa, donant una breu síntesi del que pretén. Tot seguit i ocupant la major part del temps ho féu Francese Blasco, gerent de dit programa, el qual posà a l'abast dels assistents els principals objectius, com són despertar iniciatives que promoguin l'ocupació, fixar la població del territori, consolidar productes de la zona, millorar la qualitat de vida, millorar l'entorn rural, tant en el nuclis de població com en el medi ambient.

"L'eix primordial -digué- serà la promoció i reconversió de l'agricultura a fi de col·laborar a la seva preservació com a sector econòmic principal de la zona".

Els projectes que es vulguin acollir al programa hauran de reunir els següents requisits bàsics: tenir caràcter innovador, efecte demostratiu i ser extrapolables.

La col·laboració institucional s'expressa amb els següents percentatges d'aportació pública:

Unió Europea	50%
Estat Espanyol	2'5%
Govern Balear	2'5%
Administracions locals (CIM més ajuntaments)	45 %

El cost total és el següent:

Aportació pública	289 milions
Aportació privada	300 milions
Total	589 milions

El programa té uns objectius ben definits: despertar iniciatives que promoguin l'ocupació, fixar la població al territori, consolidar productes de la zona, millorar la qualitat de vida, millorar l'entorn rural (tant els nuclis de població com el medi ambient), formació professional i ajuts a la contractació, turisme rural, Pimes industrials, atesanals i de serveis, valorització i comercialització de productes locals.

A la presentació del Pla Leader-II es donà a conèixer el seu programa

Algunes de les activitats, per mesures d'actuació, que es podran acollir a les ajudes són: pimes industrials, artesanals i de serveis, valoració i comercialització del productes locals, millora del medi ambient i de l'entorn entre d'altres.

Un programa que implica la participació de les administracions públiques i de la iniciativa privada.

Projecte d'incloure el Pou del Rei al Pla Leader - II

Dins el Pla Leader - II, l'Ajuntament té el projecte de sol·licitar la inclusió de les obres necessàries per poder millorar el Pou del Rei, consistents en llevar la torre que allà hi té instal·lat GESA els comptadors i altres i traslladar-la a uns terrenys ubicats al costat dret, després de la primera corba anant a Llorito, la qual cosa sols suposaria dur-la a uns 100 metres més enfora. D'aquesta manera es podria restaurar tota l'edificació de l'antic Pou del Rei.

Millores en la il·luminació

Actualment l'Ajuntament està comprovant l'estat actual de la il·luminació

de l'enllumenat públic, arreu de tot el poble. Alguns fanals, degut al pas del temps, ja estan gastats i es fa necessari reposar-los.

Al mateix temps l'Ajuntament sol·licita la cooperació dels veïns que sàpiguen d'algun llum que no s'encén o no proporciona la suficient claror. Basta una telefonada al 64 41 25 donant les senyes de la deficiència o personar-se a les oficines de la casa de la vila.

Sobre cans

L'Ajuntament firmará pròximament un conveni amb l'Ajuntament de Ciutat a fi de poder traslladar al depòsit municipal de Son Reus els cans que es trobin amollats pels carrers de Montuïri, ja que aquí no es disposa de canera.

Millores a les Escoles

Una vegada aprovat el projecte que fa algun temps es va redactar, en aquests moments estan a punt de començar les obres d'anivellació de tot el pati de les Escoles. Aquestes obres, que ja han estat subhastades, correran a càrrec de l'empresa Melcior Mascaró.

Associació de Persones Majors

Nova Junta Directiva

A rel de la integració dels nous membres a qui fem referència el mes passat, la Junta Directiva de l'Associació de Persones Majors de Montuïri a partir del passat 5 d'abril ha romàs així composta: Rafel Socias Miralles, President; Joan Moncadas Noguera, Vicepresident; Catalina Quetglas Bergas, Secretària; Joan Jaume Perelló, Tresorer; i Martí Ferrer Sampol, Antònia Garcias Munar, Joan Verger Martorell, Guillem Llull Fiol, Francesc Mas Ribas i Maria Miralles Mayol, Vocals.

XIII Aniversari

El XIII aniversari de la constitució a Montuïri es va celebrar amb un dinar al restaurant Munper el 24 d'abril passat. Foren pocs més d'un centenar i com a convidats també hi participaren algunes autoritats autonòmiques i locals.

Campionat de Truc

Dia 8 d'abril al final d'un sopar al que hi prengueren part tots els truquers, tengué lloc l'entrega de trofeus del XIII Campionat de Truc de Can Pieres, el qual va comptar amb la participació de 24 parelles. Les parelles guanyadores foren: 1º: Bartomeu Verger "Bou" i Rafel Miralles "Costa", 2º: Joan Fornés "Mora" i Gabriel Mayol "Bello", 3º: Miquel Febrer "Caragol" i Bartomeu Miralles "Costa".

Leader II - Pla de Mallorca

Amb la finalitat de donar a conèixer el seu programa i divulgar-ne els aspectes més interessants, dia 22 a la sala d'actes de l'Ajuntament es féu la presentació del programa Leader-II Pla de Mallorca. Parlaren Rafel Oliver, President del Programa i batle de Maria de la Salut i Francesc Basco, Gerent de dit programa.

Jocs i oficis d'antany

Sota aquest lema i organitzat per l'Associació de Pares d'alumnes del Col·legi Públic, dia 25 tengué lloc una interessant xerrada que va donar Felip Munar a la biblioteca pública. Analitzà i enumerà moltíssims dels jocs recreatius i d'entreteniment d'antany, respecte als quals comparà la infantesa d'avui amb la d'ahir, com també revisà el gran nombre d'oficis ja perduts, tant en el nostre poble com a la resta.

El dinar de l'aniversari de l'Associació de Persones Majors reüní molta gent

Patronat de Música

Dia 25 se celebrà l'assemblea anual ordinària del Patronat de Música. S'aprovà l'acta anterior, s'oferí el següent estat de comptes: entrades: 3.177.000 pts., sortides: 2.898.007 pts., superàvit: 202.763. El Patronat compta amb 318 socis. S'informà que des de la fundació de S'Esbart des Pla, el 1991, s'han realitzat 60 excursions sense haver-ne repetida cap. Per altra part, l'Escola compta amb 10 professors, 21 alumnes de solfeig iniciació, 31, de solfeig avançat i 23 d'instrument. S'exposà que l'Escola de Música s'actualitzarà segons la nova metodologia i en quan a renovació de càrrecs i tota vegada que es tornaren presentar els tres que cessaven, i foren reelegits, no hi hagué canvis.

Dos accidents de tràfic

L'horabaixa de dia 25 es varen haver de lamentar a la carretera de Manacor dos accidents de tràfic d'altres tants montuïrers. Devers la 1'30 de migdia Bartomeu Munar Gomila "Riera" de 49 anys quan circulava en direcció a Algaida perdé el control del cotxe i prop del km. 25, a l'indret de la depuradora, sortí de la carretera i va sofrir diverses fractures de clavícula, "cadera", cama i altres llocs. El cotxe, un "L4" va quedar destrossat.

Unes dues hores després, era Llorenç Miralles Manera "Queló" quan, conduint una furgoneta "Nissan" va xocar contra un camió a l'indret d'Algaida, davant els "4 vents", però sols va sofrir diferents cops i ferides, si bé el varen haver de treure els bombers de dins el vehicle.

Manera
MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

**FABRICACIÓ
DE
BALUSTRADA**

Magatzem i Oficina:
Cra. Manacor km. 28'5
07230 MONTUÏRI (Mallorca)

Tlf. Magatzem: 64 60 95
" Particular: 64 61 73

Joan Miralles Gomila i Apol·lònia Cerdà Gelabert

Un matrimoni que ha estat vital en quan a la recuperació del ca rater mallorquí

D'ell –en Joan Miralles Gomila–, picapedrer d'ofici, podríem dir també que és un artesà que gaudeix cercant a cops d'escarpa les formes que s'amaguen dins els blocs de pedra. Pulcre al màxim en totes les feines, és persona d'experiència, i diríem també, un perfeccionista en tots els seus treballs.

Polifacètic i d'aficions disperses, ha aregat i criat cavalls, organitzat anys enrere bregues de galls, gaudeix treballant al camp, s'ha dedicat a la cria i selecció del ca rater mallorquí; i actualment, des que es jubilà i per passar el temps, transforma la pedra a cops de cisell en figures de pura artesanía, com hem dit abans. Senzill i acollidor es nota durant la conversa, l'experiència de què està dotat. I té aquesta mirada peculiar pròpia dels experts, quan ha d'apreciar algun treball que ha de realitzar o ha realitzat.

Va néixer a Montuïri el 1934. Després de Ca ses Monges, sempre va anar a classe a l'escola privada amb donya Jerònia Juan i don Florentino Andreu. Posteriorment, durant dos anys, tengué per mestre Pere Capellà quan vivia al carrer de Na Quintana. Té quatre anys de batxiller.

Ella, n'Apol·lònia Cerdà Gelabert, la dona d'en Joan, és una persona de faccions correctes, que quan conversa deixa sentir les paraules com si només les exposàs esperant que els qui l'escolten les aprovin. Moderada en les seves opinions, dóna la impressió de més edat de la que té, degut als seus cabells prematurament blancs. Emanava d'ella un aire de responsabilitat, adquirit –segur– des de nina quan moltes coses les havia de decidir tota sola, estant molts d'anys a Son Company. Diu que tota la vida ha fet feina a fora vila. Nosaltres afegirem que ha heretat també el seny de tota aquella gent de camp que ha tractat a través del temps. Va néixer al Serral Vermell del terme de Montuïri, el 15 de setembre de 1937. Anà a classe fins al nou anys a Ca ses Monges. Es casà amb en Joan el 8 de maig de 1959. El matrimoni té un fill, una filla i una néta.

Els ulls de n'Apol·lònia enregistren diferents emocions quan ens conta que des del 13 fins als 19 anys anava a recollir oliva a la muntanya, a la possessió de

En Joan i n'Apol·lònia foren els capdavanters en la recuperació del ca rater mallorquí

Son Rul·lan del Molí, entre Deià i Valldemossa, a l'ombra del Teix, amb altres al·lotes de la seva edat. Cada una havia de coure el seu pa i aguiar-se el seu menjar. Temps llunyans que no s'obliden.

– Algun fet fora del corrent durant la recollida d'oliva?

– No –contesta–, però una cosa molt curiosa: les persones que habitaven a Son Rul·lan, amos i missatges, tots s'aixecaven a les quatre del matí per anar a caçar tords. I tots tenien el seu coll per estendre els filats, fins i tot la madona vella que tenia vuitanta anys.

– Estant a Son Company, quina feina feies?

– Feia feina per tot, treballava a les cases i en el camp, fins i tot vaig fer de figueralera.

Es posa a riure quan després d'una pausa continua.

– Segur que riuràs si et cont una anècdota, un fet molt graciós.

El seu home fa la mitja imaginant el que va a dir, animant-la amb els ulls perquè continuï. El qui escriu està a l'espera.

– Idò resulta –diu n'Apol·lònia molt divertida– que eren tres figuerelers joves que cofem a Son Company. Acabàvem la temporada i la madona ens donà permís per fer un ball a les cases. Ho anàrem dient per les possessions del voltant, indi-

cant el vespre i l'hora, però no teníem moltes esperances que vengués molta gent. Quedàrem sorpreses perquè vengué una gran multitud. Fèrem el ball dins la clastra dels amos, que era més gran i quasi no hi cabíem. Per amenitzar el ball havíem duit un gramòfon dels que els havien de donar corda amb una maneta a cada disc que posaven. Com suposaràs no tenia la potència dels actuals toca-discs. La gent ballava entusiasmada amb un trull de por, i quan el disc havia acabat la madona avisava el personal fent sonar fort una esquila...

No pot continuar perquè les rialles s'havien apoderat d'ella. El seu home i l'entrevistador ens sumam al seu bon humor.

– I avui, com veus aquells temps?

La seva cara ha recobrat la serenitat.

– Llavors... la joventut era més sofrida, ens conformàvem amb poc, no teníem res.

– És així –diu en Joan, el seu home–, el món, especialment el petit món que ens enrevolta, en trenta o quaranta anys ha sofert una transformació espectacular.

Ens dirigim a ell.

– No volem fer una història del rateret. Altres articulistes i revistes ja ho han fet, com també des d'aquestes pàgines; però ens agradaria ens donassis

alguns detalls. Com començàreu la cria i millora del ca rater mallorquí?

En Joan es frega les mans igual que si hagués de agafar l'uirol per adobar una peça de marès. És un gest característic d'ell.

– No només tenim el ca rater; també ens hem preocupat pel ca mallorquí de bestiar i els cavalls, malgrat que no ens dedicam a la seva cria. La meva dona i jo tenim un especial afecte pels animals, especialment per les races autòctones. Quan adquirírem per primera vegada un rateret quedàrem encantats amb ell. Té unes qualitats que no són corrents. Ens agradà tant que procuràrem cercar una parella per a la seva reproducció. Però no preteníem arribar tan enfora. Record que al principi anàrem a cercar un ca rateret per reproducció, a Can Picafort. Ens hem preocupat perquè la raça sia de cada dia més fina i neta. La nostra dedicació transcendí entre els amics i coneguts que volien un animal de companyia. Poc a poc comencaren a demanar-nos raterets d'altres pobles i més enfora. Avui hi ha raterets criats per nosaltres a Menorca, la Península, Alemanya, Itàlia i als Estats Units. Tots amb el seu "pedigree" corresponent.

– Has parlat de qualitats. Quines té el rateret mallorquí?

– El ca rateret és molt garrut i, ben fet, és molt intel·ligent, afalagador, falaguer, net, caçador... ho té tot. Al manco per a nosaltres.

– Preniu part als concursos de cans?

– Anam generalment a totes les fires de Mallorca, però no competim en els concursos. Només els exhibim. A través dels raterets hem fet grans amistats; no només dins l'illa, sinó també dins tot el territori nacional i més enllà de les nostres fronteres. Mira –continua en Joan–, la setmana passada ens visità un equip de la TV japonesa per fer un reportatge. Vengueren amb una furgoneta plena de repòrters gràfics i càmeres de TV. Almanco devien esser vuit o nou. Perquè vegis com s'interessen pel rateret.

– Per quin motiu no pren part en els concursos el rateret mallorquí?

– M'agrada que agafagesquis la paraula mallorquí, perquè un dels motius pels quals ens duen a la seva cria és el fet que és una raça autòctona, la qual anam recuperant. No concursam perquè la raça encara no està reconeguda internacional-

ment; però no frissam. Com més temps estiguin, més fina serà la raça –ens diu en Joan, i continua–. La meva dona respecte als assumptes que tractam ja m'ha passat davant.

– Una altra pregunta: Quin nom els solen posar?

– Els noms dels cans solen esser eminentment mallorquins. El darrer nomia vent, i abunden els noms de blanca, jonc, mora, brusca, trull, pilló...

Ens dirigim a n'Apol·lònia, que escolta sense perdre detall de la conversa. La seva cara reflexa el que l'interessa el tema.

– Què ens pots dir, Apol·lònia, respecte als comentaris i afirmacions d'en Joan?

– D'acord en tot, però... a pesar que en Joan digui que l'he avançat en quan a coneixements damunt aquests animallets, no en facis massa cas; tampoc no som cap experta. Aprecii aquests animallets i ells ens aprecien a nosaltres. Podries veure com qualche vegada ens dirigim a un o li feim un poc de cas i els altres es posen gelosos, protesten a la seva manera. Són encantadors.

– Quin preu té un rateret de dos mesos?

– D'aquesta edat, unes trenta mil pessetes. El rateret és un animallet de companyia, que el ser humà a vegades necessita. És afalagador cent per cent i t'agrada conviure amb ell.

– Quina és la teva ocupació respecte al ca rater?

Quan contesta n'Apol·lònia pareix que es vol disculpar. El seu home escolta tot xalest.

– Bé –diu ella–, en poques paraules, com que en Joan era a la feina jo m'havia d'ocupar dels animallets i de tractar amb la gent que s'interessava per ells. Estic molt prop d'ells i els cuid, especialment quan no estan bé. En els concursos don explicacions i detalls als qui s'interessen per ells.

– Parlant de cans; si pel camp o algun lloc et surt un ca gros o petit amb males intencions, com ens hem de comportar per defensar-nos?

– Quan un ca s'acosta i no el coneixem, però suposam que no ve en bon fi, el millor és no fer-li cas, posar-nos tranquils a fi de comunicar-li a ell aquesta tranquil·litat; conversar-li suaument i no manotejar ni donar-li l'esquena.

El ca rater mallorquí s'exten per tot el mon

Fa poc, la TV japonesa feu un reportatge

– Quan hem arribat t'hem trobat lleigint. Quins autors són els del teu gust?

– Mira: estan rera tu. M'agrada tota la lletra impresa.

Ens giram a la petita llibreria on hi veim obres de R. Graves, Ll. Villalonga, Arthur Hayley, F. Forssyth, etc.

– Quines opinions tens de la joventut actual?

– M'estim més opinar de la nostra. Érem més sofrits, però... si haguéssim tengut les oportunitats dels joves d'avui i els seus doblers, tal volta hauríem estat igual.

– La pregunta va dirigida als dos. Què enyorau del temps passat?

Són unànimes en la resposta.

– El cinema, concretament les cintes dels anys quaranta i cinquanta.

Ens dirigim a En Joan.

– L'espai és curt. Quan hem arribat hem vist certa quantitat de pedra tallada repartida per la casa...

Ens talla també la paraula.

– Vine i ho veuràs d'aprop.

Els tres ens aixecam.

Damunt una taula podem admirar a petita escala uns carretons de batre, que són una filigrana; la figura difuminada d'una àguila treta a cops d'escarpra d'un pedreny obscur i extrafort ens mira de front; murters de diferents tipus, gerros grossos i petits tallats damunt pedra fina estan col·locats a certs llocs de la casa o escampats arreu... La varietat de pedra esculpida ens deixa sorpresos. Verdaderament és una obra meravellosa d'artesanía.

En Joan la contempla amb satisfacció. Nosaltres admiram el seu treball. Tal volta hauríem d'haver fet l'entrevista tocant aquesta faceta, que ignoràvem, del nostre amic. Quedam en una altra visita personal per parlar-ne. És una excusa vàlida per gaudir de la conversa amb el matrimoni.

Miquel Martorell Arbona

Joan Miralles Lladó amb Antònia Manera Miralles

Ell féu prop de 23 anys de carter i ella devers 30 anys va repartir diaris

Acaben de celebrar les noces d'or els esposos Joan Miralles Lladó i Antònia Manera Miralles, un matrimoni ben avingut que ha hagut de lluitar per sobreviure, encara que no sempre les coses els han anat així com seria de desitjar.

Aquesta parella començà les relacions de ben jovenets, ja que quan encara eren al-lots provaven d'ensumar-se un a l'altre. En Joan anava darrera n'Antònia i aquesta es feia valer. Però un dia comprovaren que s'entenièn, es posaren a festejar seriosament per espai de 5 ò 6 anys fins que arribà la data del 24 d'abril de 1947 en què, a l'església parroquial, el vicari don Pep Estelrich beneïa els novells esposos. I ho celebraren així com calia en aquells anys d'estretor.

Ell havia fet de picapedrer amb mestre Tomeu Fiol i amb en Joan "Porrerenc". Per cert, en Joan fou un dels obrers que treballaren a la reforma de la Sala Mariana quan era rector don Bernat Martorell. Aleshores guanyava 20 pessetes diàries. Encara recorda com dit capellà a estones feia feina amb ell, agafava la corda i estirava els poals de mescla.

Una altra recordança, aquesta trista, fou quan un dia, mentre edificaven la nova fàbrica de teixits, es va rompre la "bovedilla" sobre la que hi estava damunt i va caure des d'una altura de prop de 10 metres, a conseqüència de la qual va romandre inconscient durant 15 ò 20 mi-

nuts. I molt copejat. Després va recobrar i una vegada recuperat li recomanaren que, degut a una lesió als pulmons, deixàs de treballar de picapedrer. I aquest fou el motiu pel qual, tot i havent-hi la vancant a Montuïri, es va presentar per ingressar en el cos de carter i poder així quedar a la vila. Aleshores tenia 42 anys i entrà amb un sou mensual de 1.800 pessetes.

Dels 23 anys de carter no en parlem perquè a *Bona Pau*, a rel de la seva jubilació (veure el n° 392 d'octubre de 1985), ja exposàrem com va desenvolupar aquesta tasca.

Ella, n'Antònia, de joveneta, després d'anar a escola a ca ses Monges, va estar llogada un cert temps. Després féu de cosidora i posteriorment i per espai de quasi 30 anys va repartir els diaris als subscriptors de la vila, i en algunes ocasions, *Bona Pau*. Com també, assegurava, havia d'atendre el seu espòs. Aquesta fou sempre la seva màxima aspiració. Així es pot dir que sempre es va cuidar així com pertoca d'ell, dins una llar que podria ser motiu d'enveja per a moltes parelles incapaces de superar les dificultats que ineludiblement es troben a totes les cases.

Del seu matrimoni tengueren un fill, en Miquel, casat, que té 47 anys; un nét de 14 i una neta de 18.

Després de donar-los l'enhorabona per aquesta celebració volem transcriure una glosa que ell volgué dedicar als qui participaren a la festa dels 50 anys:

*"Ses gràcies jo vull donar
per deixar-nos arribar
als cinquanta anys de casar,
que mai pensava arribar
amb s'esclat que em va tocar;
però em vaig recuperar
i ara he pogut disfrutar
d'un dia tan desitjat
amb amics i familiars.
Amb salut poguem passar
hasta la mort que vendrà,
d'on ningú es pot escapar".*

O. Arbona

BAR
RESTAURANT
MUNPER

ESPECIALITATS

- Cuina Mallorquina
    - Carn a les esgelles
    - Embotits ibèrics i mallorquins
- NOCES I COMUNIONS**

Ctra. Palma-Manacor. Km. 29 - Tlf. 64 40 70 - 07230 MONTUÏRI

SOLS ELS MONTUÏRERS

En aquesta segona fotografia que ens ha arribat de la demostració gimnàstica que amb altres grups mallorquins foren els montuïrers a Baracaldo a mitjan mes de març passat, sols hi figuren els de la vila quan feren una excursió per les muntanyes plenes de neu per Cantàbria. Han contat que gaudiren de debò per aquells paratges tan diferents dels de Mallorca i malgrat la neu no tengueren tan de fred com el que es passa per aquí en ple hivern quan hi ha una nevada. Mentre alguns d'ells anava ben abrigat, altres demostraren que no tenien por ni a la neu ni al fred

Llibre nou

Salir de la depresión de Sue Atkinson

Degut al temps que correm, s'ha de reconèixer que la depressió és avui dia, arreu del món, un dels problemes de salut més importants que pateix una part considerable de la humanitat, malaltia de la qual és difícil sortir-ne.

Són molts els qui hi han caigut dedins i on els qui hi estan submergits freqüentment se solen sentir paralitzats i incapaçs d'actuar. És per això que necessiten d'una medicació, però sobretot d'una ajuda pràctica que els faciliti, sense por, la seva sortida.

I aquesta és la raó per la qual l'autora el va escriure, com també per haver estat una persona deprimida en repetides ocasions i que ha conviscut igualment amb altres sers deprimits. I ara ofereix als lectors —trists, sols, sense esperances, deprimits o fins i tot amb tentacions de suïcid— multitud de suggerències i activitats idònies per tal de guiar-los i ajudar-los a curar-se d'aquesta pertorbació. - O.A.

Madrid, 1997.- Editorial San Pablo.- 256 pàgs.- 1.450 pts.

Sus tiendas
Millor... i més aprop

Super Montuïri

.....

Extens assortit

.....

Gran varietat de productes d'alimentació

Peix fresc • Carnisseria

Xarcuteria • Fruita i verdura

"Panaderia" • Pastisseria • Rebosteria

Servei a domicili

C/ Es Dau s/n

Tlf. 64 67 60

Montuïri

Llorenç Munar Miralles i Francisca Mª Vanrell Vanrell

Els dos músics joves de la banda de Montuïri, relaten les seves impressions de la participació a la selecció europea

El passat mes d'abril, dos joves viatjaren a Itàlia en representació de la Banda de Música de Montuïri. Ells eren en Llorenç Munar Miralles, de setze anys d'edat i na Francisca Maria Vanrell Vanrell de deu. Aquesta, encara que sigui d'Algaida, està integrada des de fa un temps amb la banda de Montuïri, fa un any ja viatjà a Àustria amb els músics montuïrers i freqüentment assisteix als assajos.

El viatge en si durà els deu dies compresos entre dia tres d'abril i dia dotze del mateix mes i la finalitat del desplaçament era participar al 10^è "Festival" de músics joves, organitzat pel Rotary Club.

Aquest "Festival" pretén reunir una selecció de músics joves d'arreu d'Europa i formar una banda per tal de realitzar una sèrie de concerts. Concretament foren quatre, un a Lugano, poble on s'allotjaren, un altre a la ciutat de Milan i dos més a Suïssa.

Coneguem una mica com es desenvolupà el viatge, les impressions i experiències d'aquests dos joves per Europa.

Llorenç Munar i Francisca Mª Vanrell, els dos músics joves que participaren a la selecció europea

– Ara ja, passarem a parlar un poc del viatge que realitzàreu a Europa. En què consistia i per què es va organitzar aquest viatge?

– Aquest viatge ha estat organitzat per un club privat, el "Club Rotary", que és una agrupació d'empresaris d'arreu d'Europa, i el que fan és donar beques, subvencions als joves per a realitzar programes culturals. El president Gabriel Sampol Mayol va voler que hi hagués representació de joves de la banda de música de Montuïri.

Llavors el director mos ho va proposar a un parell, uns ho rebutjaren i a nosaltres ens va parèixer bé i vàrem acceptar. La finalitat d'aquest viatge, era reunir joves de tota Europa per formar una banda i realitzar una sèrie de concerts a diversos llocs d'Itàlia i Suïssa.

– Explicau-mos una mica les activitats que realitzàreu, on vos allotjàveu...

– En principi, dir que el viatge va ésser a Itàlia, concretament a Saronno un poble del nord, situat a uns 30 Km. de Milan i que té de 20.000 a 25.000 habitants. Ens allotjàvem en famílies, el primer dia, bàsicament, el dedicàrem a conèixer les nostres famílies. El dia següent ja començarem els assajos i en fèiem dos cada dia, un el matí i l'altre l'horabaixa, a casa del director, i així cada dia, excepte els dies de concerts. Primer ens desplaçàvem a la ciutat del concert i llavors, dues hores abans de començar, realitzàvem un assaig general.

– Quants de concerts realitzàreu ?

– Quatre, el primer el férem a Milan, els dos següents a Suïssa, a una ciutat anomenada Lugano, i el darrer el férem a Saronno, el poble on ens allotjàvem. Aquest darrer concert va ésser una passada, la gent s'entrega per complet i nosaltres igual, vàrem gaudir.

– Quines peces interpretàreu, i quina impressió vos causaren ?

– Totes les peces que interpretàrem eren de música moderna. A mi –diu en Llorenç– m'agradaren molt. Tocàrem

– Per començar, Llorenç, explica'ns quins són els teus coneixements musicals a nivell acadèmic, ja siguin tant de solfeig com de instrument.

– Bé, jo he cursat fins a tercer de solfeig i primer de instrument. Actualment segueix estudiant, però fora examinar-me al conservatori. El fet d'haver d'anar a examinar-te a Palma suposa seguir un programa determinat, en un temps també determinat. A tot això també se l'hi han d'afegir una gran quantitat de presses i nervis, i quan un és músic per afició moltes vegades no compensa. El que faig jo actualment, i la majoria de joves també, és seguir anant a classe amb un professor particular i realitzar uns programes d'estudis que s'adaptin molt més a les necessitats de cada un.

– I tu, Xisca?

– Jo, en canvi, estudiï al Conservatori i actualment estic cursant cinquè d'instrument. He acabat els cinc cursos de solfeig i primer de cant coral. Per altra banda, també estudiï piano, però sense seguir el programa oficial del Conservatori.

– Quin és l'instrument que tocau?

– Jo, (contesta na Xisca) toc el clarinet i un poc de piano, com t'havia dit; i jo (contesta en Llorenç), el trombó de vares. Existeixen dos tipus de trombons, el de pistons i el de vares. El primer és el que s'utilitzava més anteriorment; ara, en canvi, s'utilitza més el de vares perquè et permet fer moltes més coses, i comporta jugar molt més amb les notes.

RESTAURACIÓ
"DES GRAONS"
MONTUÏRI

CAMPANYA DEL
METRE QUADRAT
12.000 ptes./m²

COMPTA DE BASTES I SERRALLORS ESPECIALITAT
TALLA MONTUÏRI 41.000 117 ALTA I VILA DE MONTUÏRI

GOMILA S.L.

cançons molt conegudes, com per exemple "You can leave your heat on" d'en Joe Cocker, la banda sonora de Fama "Suite de Fame", "Don't cry for me Argentina" de na Madonna, cançons molt conegudes "d'espots" publicitaris com el de la colònia "Williams", "Imagine" de John Lennon, etcètera. En general era música molt moguda i alegre; i ens agradà molt a tots, tant a nosaltres a l'hora de tocar-la, que hi gaudíem, com al públic que ens escoltava.

- De quins països hi havia representació?

- Hi èrem nosaltres, els francesos, italians, belgues i alemanys.

- Vàreu arribar a ser molts?

- En total èrem una quarantena, i d'aquests els únics espanyols que hi havia èrem nosaltres, els set mallorquins. Altres anys hi havia representació anglesa, encara que aquest any no n'enviaren.

- Quina edat tenien els participants, Llorenç?

- Entre quinze i vint anys, encara que n'hi havia qualcun de més grandet.

- I del nivell musical que tenen, què me'n deis?

- En principi, vàrem suposar que tots els participants tendrien un nivell més bé alt, pel fet d'esser una espècie de selecció-trobada de músics a nivell europeu; però va resultar que hi va haver de tot. N'hi havia set o vuit que veritablement eren molt bons, aquests però s'hi dediquen professionalment. En canvi els participants d'entre setze i devuit anys tenien un nivell mig, com el que puguin tenir la majoria de joves músics d'aquí.

- Quina concepció tenen de la música els joves d'altres països, o, pel contrari, ho veuen com una afició, com una alternativa professional?

- La veritat és que, per exemple, els italians ho tenen com una afició, però a diferència d'aquí, hi dediquen més temps, s'agrupen i formen petites bandes d'amics per fer concerts i al mateix temps passar-s'ho bé. Llavors, els qui ens cridaren més l'atenció varen esser els alemanys, ells eren els qui feien més trull, sempre!; però a l'hora d'assajar i de fer els concerts eren els primers que demanaven silenci i concentració. En general, es pot dir que l'afició cap a la música és una mica més forta que la d'aquí.

- Contau-nos qualque anècdota significativa?

- Hi havia un oboè, què era un músic esplèndid, i el darrer concert en lloc de fer es solo que havia de fer, va improvisar totalment, l'hi va sortir de meravella; tothom va quedar bocabadat. I per altra part, un dels violinistes mallorquins feia set anys que anava al festival i encara no havia fet mai cap solo. En el mateix concert va decidir que havia de fer un solo i va acordar amb el trompetista que ell feria el solo de trompeta. Ningú ho sabia i quan es va aixecar tota l'orquestra el va mirar. Li va sortir molt bé i la gent esclafà a aplaudir.

- I ja per acabar, s'hi vos tornen a fer una proposta d'aquestes característiques, acceptaríeu?

- Sí, no ens ho pensaríem dues vegades. Ha estat una de les millors experiències que hem viscudes i la tornaríem a repetir ara mateix.

Bé, per part nostra només falta donar les gràcies a tots dos, i no només per l'entrevista, sinó també pel fet que suposa participar a la selecció europea i formar part de la banda de música del nostre poble. Es d'agrair la labor dels músics joves, i dels músics en general que, gràcies a una afició, que molts de pics comporta molta feina, ens delecten contínuament, a cada concert, a cada cercavila, a cada peça que interpreten.

Antoni Mesquida Llinàs

OMEGA

Cindy Crawford's choice

★
New Constellation

WORLD SERVICE
OMEGA
ORGANIZATION

Ω
OMEGA
The sign of excellence

Joyeria Fermin

El "Nobiliario Mallorquín" de Joaquim Mª Bover, i Montuiri

(Continuació)

Martí

Es tan antiguo en Mallorca este apellido como su conquista, pues Berenguer Martí vino a ella con la gente del vizconde de Bearne, cuyo magnate le dió por sus servicios un molino en Sóller y dos alquerías por indiviso con Pedro Vilario y N. Serra. Este mismo Martí, ú otro de su nombre, en 1285 fué uno de los diputados que en nombre de la villa de Selva prestaron sacramento y homenaje al rey D. Alonso III de Aragon, y Ramon Martí obtuvo la misma honra como representante de **Montuiri**.

Martorell

Esta familia se domicilió en **Montuiri** y Pollensa en cuyas villas llegó a disfrutar un opulencia extraordinaria.

Mas

El P. D. Vicente Mas religioso de la órden de predicadores, y después monge cartujo, fué modelo de todas las virtudes y murió santamente en 31 de enero de 1600.

Miralles

El solar antiquísimo de esta familia está en la villa de **Montuiri** del que han salido varias ramas que se han diseminado por otros pueblos.

Pedro Miralles, en 1285 como diputado de Alcudia prestó sacramento y homenaje al rey D. Alonso III de Aragon.

Gabriel Miralles, sugeto de calidad y buen soldado, como le llama el cronista Mut, en 1434 fué embajador del duque de Milan al rey de Aragón, y este monarca tomó siempre su dictámen en los negocios de la guerra contra ginoveses.

Miguel Miralles de Son Costa de **Montuiri**, por pertenecer al partido de la nobleza fué perseguido y muerto por los comuneros, cerca de la Puebla, en 1522.

D. Miguel Miralles, hijo de la casa solariega de Tagamanent en **Montuiri**, fué doctor en ámbos derechos, ohidor de esta real Audiencia, y regente de Caller en Cerdeña. El rey D. Felipe III, en consideración á sus servicios, en 25 de febrero de 1600 le condeció privilegio perpetuo de caballero, y fue armado en 18 de abril del mismo año.

D. Miguel Miralles y Axeló, hijo del antecedente, sirvió de capitán en el ejército de Felipe IV habiéndose hallado en las guerras de Cataluña. El espresado monarca en 1616 le condeció privilegio perpetuo de nobleza.

D. Francisco Miralles y Axeló, en 1632 se recibió de caballero en la ínclita y militar órden de San Juan de Jerusalem

Montsó

Pedro y Juan de Montsó vinieron a la conquista, y en el reparto general de las tierras tocó al primero la alqueria Oliver, de siete jugadas en el distrito de Sineu, y al segundo otra alqueria llamada Fontix, de cuatro jugadas en el término de **Montuiri**.

Oliver

D. Leonardo Oliver, doctor en ámbos derechos, y ohidor de esta real Audiencia, murió en 1825.

Rabassa

La antigüedad de esta familia en Mallorca data desde la conquista de la isla por D. Jaime I de Aragón, en cuya empresa acompañaron al monarca

En reconeixement dels mèrits, Montuiri va dedicar un carrer al P. Vicenç Mas

Guillermo, Berengario y Pedro Rabasa....

El segundo...tuvo igualmente en la villa de **Montuiri** la alqueria Beniaziza de dos jugadas.

Ripoll

Juan, Guillermo y Berenguer Ripoll, acompañaron á D. Jaime I de Aragón en la conquista de Mallorca, y los tres tuvieron parte en la división general de la isla que se hizo en el año 1232...

...A Guillermo, le cupo otro raal denominado Melris, de estensión de tres jugadas, en el distrito de **Montuiri**.

(Conclourà)

Guillem Mas Miralles

5 Vicenç Mas (1528?-1600), de l'orde dels Predicadors, fou mestre de novicis i confessor del bisbe Diego de Arnedo, conegué Santa Catalina Thomàs. Influenciat per aquesta deixà la seva orde per entrar com a cartoixà a Valldemossa a on també tingué com a tasca principal la de mestre de Novicis i vicari del Monestir.

6 Leonard Oliver (?-1825), Oidor de la Reial Audiència, molt procliu a les idees absolutistes de l'època, perseguí els lliberals des del seu càrrec. Fou nomenat fill il·lustre de Montuiri i avui en dia encara es conserva un retrat seu a la Casa de la Vila.

Productes
d'Estalvi Fiscal

Per estalviar
impostos

Des del

10%

fins al

56%

Els passats mesos de febrer i març semblaven estiu

Molts de bons dies componen un mal any. Aqueixa dita fa estona que els pagesos ho saben. Dins la pagesia, per anar bé als conreus, per l'hivern hem de tenir moltes nigulades, pluges, boires, neu i molt de fred. Als arbres i plantes encara que no ho sembli ho necessiten.

Quan arriba la primavera hi ha la dita: *març ventós i abril plujós treuen un maig florit i gojós*. Però el molt de fred, com que les vinyes i arbres tenen les brostes i els fruits tendres pot fer-los mal. Per al desenvolupament dels fruits i posterior maduració, el clima, quan la saba està en marxa ha d'esser temperat.

El temps enguany, des del passat mes de setembre fins dia 3 de febrer, excepte curtes estades, es pot dir que gairebé cada dia plogué, motiu pel qual les tasques del fora vila anaven endarrerides. Es feia necessari que el temps s'estiràs per així, encara que fos un poc tardà, donat que actualment existeixen varietats de cereals de cicle curt, encara es pogués sembrar.

Així succeí, el temps s'estirà i el mes de febrer, el qual normalment és fredoler, feu un temps primaveral. El març, que normalment és ventós, només feu vent tres o quatre dies i no en plogué cap. Però anà bé, perquè s'havia de sembrar i llevat de cocons amb molt de moll -als quals ara s'hi sembren meloners i tomàtigueres-, la majoria de terres han romàs sembrades.

Quan redact el present escrit, és el dissabte dia 19 d'abril i després d'estar més de dos mesos i mig sense ploure ahir plogué. Molt oportuna i profitosa ha estat aquesta saó, perquè aquesta llarga estada sense caure ni gota ja feia pensar si seria com l'altre any, que de prest hagué anegades i després el temps no pensà a ploure i l'anyada fou xereca.

Així mateix la pluja era esperada i era de suposar, perquè: vuit dies ençà, vuit enllà, per Sant Marc -25 abril- la pluja no pot faltar.

Encara fins el moment d'escriure ha plogut poc, a Son Pujol 25 litres, però com que per l'abril que cada gota val per mil, n'hi ha prou perquè els sembrats facin bon ull.

Segurament quan **Bona Pau** arribi en mans del lector haurà plogut molt. Segons els informes meteorològics per la darrerria d'abril i començament de maig

Fa uns cinquanta anys, no tots, però alguns ja feien de pagès. Aquests set són: Pau Servera (de Son Toni Coll), Joan Bauzá † (de Can Mas), Toni Grimalt (Niu), Tomeu Mas (Soqueta), Biel Rossinyol (des Dau), Miquel Miralles † (Malherba) i Toni Payeras

tendrem molts de dies amb pluges. Si fa quatre brusques o plou moderadament serà bo, però tempestes i excés d'aigua pel maig ja no és convenient. Les vinyes, fruiters, hortalisses quan hi ha molta humitat, agafen mildiu i altres malalties. Pel que fa als blats i ordís creixen ombrívols, s'ajuen i no granen bé. Entre els pagesos es sabut que si pel maig no hem regar, collirem molta palla i poc gra. Aquestes dites basades en l'observança dels pagesos no solen errar gaire. Per esser bona l'anyada els temps també ho ha d'esser; i,

esser-ho no consisteix en que llueixi bon sol i puguem anar a passejar o que venguin molts de turistes; i a l'hivern de ple poder -com a succeït enguany- veure'ls a la platja assolellar-se i nedar sense roba, sinó que el bon temps pel camp és quan fa el que ha de fer segons l'estació. Quan s'ha de menester una saó ha de ploure. En temps d'hivern ha de fer brusques neu i molt de fred i l'estiu, sol i calor.

Es diu cada cosa en el seu temps... Per Nadal neules i per Pasqua panades.

Sion Nicolau

música bar

Ca Na Poeta

Carrer Major núm. 7 • Telf. 64 65 29 • Montuïri

Francisca Verd Arbona "Collet"

Amb el títol de mestra, exercí sempre de mestressa de casa

La petjada deixada per na Francisca té un nom concret: Joan.

Filla de Pere Josep Verd i de Jerònia Arbona Cerdà (1831-1899) i germana de Joan, apotecari i després metge, Jerònia i Margalida, monja de la Caritat al poble de Santa Maria.

Era baixeta i pleneta, amb el temps, grasseta. En Joan, "emmarat", la considerava oberta, simpàtica i xerradora. Que era hàbil per a fer les coses i amb un decidit sentit funcional. Que de vegades tenia rampellades i que... molt llesta. Altres testimonis han confirmat aquests trets caracteriològics i les anècdotes que vindran en subratllaran alguns d'ells.

La seva mare va estudiar a la Puresa de Palma i després cursà magisteri. Na Francisca seguí la tradició familiar i també estudià a La Puresa i aconseguí el títol de mestra. Eren tres les montuïreres que feren el mateix, contemporàniament: l'anomenada, na Joanaina Cloquell i Bunyola "Cigala" i na Margalida Martorell i Miralles, que es casà a Can Rei. De les tres només la darrera exercí la professió, encara que una de les nètes de na Francisca creu, sense assegurar-ho, que per un breu període de temps, la seva padrina actuà a l'escola de Randa. Seria allargant aquesta tradició que en Joan, amb el temps, construiria les nostres escoles?

Es casà amb en Gaspar Mas i Cerdà "Collet" i el matrimoni tengué set fills: Josep, Mateu (emigrat a Amèrica), Gaspar, Francisca (casada a Estallencs), Jerònia, Maria (monja de la Caritat a Inca) i Joan, el petit. Na Francisca pogué deixar l'escola pública però de cap manera ho pogué fer amb la seva escola privada dels set vius (tengué onze embarassos) per als quals havia de fer tantes i tan diverses coses com cuinar a diari i fer-ho, endemés, pels missatges. Se'n sortia de les feines de la casa i encara treia temps per teixir vànoves de ganxet, après a manegar quan era col·legiala. En féu diverses, una de les quals, laboriosíssima, l'ha heretada na Margalida d'en Jaume "Costa". Pesa tant que quan, ja neta, l'es-

Francisca Verd Arbona "Collet" amb el seu espòs

teneren, rimpé la corda d'estendre. I na Margalida afirma que cap montuïrera que ha tengut ocasió de contemplar-la s'ha trobat en cor de treure-la.

Sentia com un desesper per l'absència dels fills. Els tres majors, Josep, Mateu i Gaspar, emigraren a Amèrica, encara que només en Mateu hi quedà de per vida. En Pep tornà i es casà a Can Calussa; en Gaspar ho féu amb una gallega, també emigrada a Bons Aires, n'Angela.

Dona sociable, com ho reconeixia en Joan, estava oberta a l'amistat. Jugava a l'escambrí sense escatimar temps a les hores de joc. La colla estava formada per na Jerònia "Boira", de damunt el Pujol, na Joanaina "Cigala", na Tonina "Muret", na Jerònia "grassa" (no he pogut averiguar el vertader malnom)... Jugaven a Ca na "Muret i en un principi les apostes eren a una "caguelló", un cèntim. Després, quan els "caguellons" desapareixeren com a moneda corrent, les pujaren a dos cèntims. Na Joanaina "Cigala" i na Francisca "Collet" sempre volien fer parella perquè eren molt destres per fer-se "les senyes".

A més de les senyes de l'escambrí hi

havia un altre motiu que emparellava na Joanaina i na Francisca en profunditat: eren les íntimes amigues per a tota la vida. Juntes havien estudiat a la Puresa, juntes havien cursat la carrera de magisteri, juntes coincidien en no exercitar-la per distintes circumstàncies familiars. Es parlaven en veritat, sinceritat i sense pels a la llengua. Aquest xerrar ver segella tota íntima amistat humana.

- Jas, du-te'n això -era frase normal en la boca de na Francisca dirigint-se a na Joanaina-

- Si jo fos morta quan torni en Gaspar, dóna-li... -i li encomanava disposicions testamentàries-

Les rampellades o rauxes també sortien a rel·luir. A na Joanaina li regalaren un Betlem (la neboda Juanita "Cigala" encara el conserva) amb la condició que el guardàs amb ella tota la vida. Na Joanaina l'embolica, depressa el duu a mostrar a na Francisca i li conta el fet.

- Aquesta si que m'és bona! El m'has de donar i en vida.

Però na Joanaina es mantingué ferma i l'anècdota no passà d'aquí. El seny s'havia imposat a la rauxa. O quan pensant en el sofà que tenien a ca na Joanaina i que encara avui podeu contemplar a ca la neboda Juanita, s'exclama:

- Joanaina, m'has de donar una cosa i no m'has de dir que no.

- Segons, si em convé.

- Es sofà.

- I tu, què tens pes meus nebots?

- I on vas a comparar es fills amb sos nebots?

- Jo no tenc fills, però estim es nebots.

El sofà quedà a can "Cigala" juntament amb el seny, altra vegada vencedor de la rauxa.

Ni la mort ha separat aquestes dues amigues íntimes que es deien les coses clar i llampant. La tomba que conté les restes mortals de na Joanaina està aferrada, veïna rigorosa de la que conté les de na Francisca. És una tomba, el monument de la qual, de pedreny de Santanyí, d'estil neogòtic, diu: "Sebastián Cloquell Bauzá y familia. 1911".

Ambdues amigues coincidien en un al-

tre fet fonamental pels creients: la religiositat. Eren catòliques, apostòliques, romanes i practicants. Els diumenges i festes ho abarcaven tot, missa, ofici i vespres. Cada dia a missa primera a les quatre de la matinada, hora solar. I els vespres, el Sant Rosari en família, sense fallar-ne ni un.

- Meam qui se cansarà primer -deia una-.

- Això s'ha de veure. Mentre pugui, hi vull anar a missa.

- Jo també -contestava l'altra-.

En Josep, home de na Francisca, religiós com ells però no arrauat i sí amb l'humor sorneguer, típic dels "Collets", li deia:

- Què has de fer tan dematí a missa?

- Jo no t'hi envii a tu. Tu queda't jaient i deixa'm a mi.

Insistia en Josep referint-se a les dues amigues, un temps en què s'usaven vestits llarguets, rossec no rossec:

- No entreu les primeres a missa i almanco no sereu les primeres en agranar les puces.

- I tu, amb sos calçons blancs (també s'usaven llargs com encara els podem veure en algunes pel·lícules de l'oest americà) o és que no agrenes ses puces de sa taverna?

Cuidava especialment la religiositat dels fills, un per un. Envià en Gaspar, fill, a confessar. El petit s'agenollà al confessor i el capellà li demana:

- De què t'acuses, ninet?

- Jo? jo vene perquè mumare m'ha enviat.

Incitava la devoció d'en Joanet donant-li algun cèntim si anava a missa. O professava públicament:

- Tenc set fills i set rosaris resaria cada dia perquè ni un sol d'ells se n'anàs an es llit sense passar-lo.

Tampoc mai es menjà en aquella casa sense haver beneït la taula.

Un bon dia vengué d'Amèrica en Mateu a visitar els seus. Arribà un poc tocat de laïcisme. Volgué anar a veure en Joan, aleshores estudiant per a sacerdot al col·legi de So n'Espanyolet. Abans de partir la mare li diu:

- No em desbaratis en Joan, ara.

Arribat al locutori del col·legi i parlant amb el germà se n'adona que un vigilant, dissimuladament a l'aguait, escoltava la conversa. Acciona l'humor sorneguer "Collet" i amenaça:

- Ara em treuré la pistola i el mataré an aquest que escolta. El vigilant li donà a

les cames.

Regressat a casa conta amb gràcia l'anècdota a la família i la mare li respon:

- Polissóo! Au! Torna-te'n cap Amèrica que en Joan és bon al·lot i el me faràs tornar dolent.

I no només la mare, sinó també el pare, els dos, estaven "enjoanats".

Dia 21 de juliol de l'any 1928 es presentà la inexorable mort. L'elegida per al trànsit era na Francisca, madona de la casa.

Mentre agonitzava estava envoltada de familiars. Entre aquests hi havia na Margalida "Piadosa", dona d'en Joan, tenint en braços la petita Francisca, la filla major, aleshores de dos anys. Temps després na Margalida "Piadosa" contava a la seva filla que la padrina, agonitzant, mai deixà de mirar-la, la neteta. Trob encoratjador considerar na Francisca moribunda mirant cap al futur.

Traslladada al cementiri, la depositaren a l'habitació de vetla de cadàvers. Aquesta estava ruïnosa, feta una vergonya. Els vetladors complien la seva missió davall del lladoner. La família hi havia duit una panera amb diversos menjars i un barral de vi. En Pep "Boira", de damunt el Pujol, un poc estugós, no volgué menjar de la panera ni beure del barral. L'humor negre d'en Joan "Pellusco", s'Apòstol, li va replicar:

- No en vols? Idò me'n vaig a veure si sa madona en voldrà.

Agafa la panera, entra en el cementiri en direcció a la cambra mortuòria. La fosca ho dominava tot. Torna al cap d'un temps i es pogué observar el silenci expectant dels vetladors i que no només en

Pep "Boira" es feia enrere de la panera... En Joan pensaria en aquesta escena de tintes macabres, conservada per la família, quan, temps després, decidí renovar el cementiri del poble?

Na Francisca descansa en la tomba restaurada dels "Collets". Està en el fons de la part antiga del cementiri, a mà esquerra i és la tercera. El monument en forma d'obelisc té tres cossos. El de la base, de marbre negre. El segon cos de marbre blanc conté una làpida del mateix material. El tercer cos, també de marbre blanc, el més historiat, acaba amb decoració floral esquematitzada, retallat i rematat per una creu nua. Diu: "Propiedad de Gaspar Mas Cerdá y sus hijos". La làpida esmentada declara: "Francisca Verd Arbona. Falleció el 21 julio 1928. Recuerdo cariñoso que le dedican sus hijos".

Quan els "Collets" arreglaren aquesta tomba i recompongueren els baüls varen obrir el que contenia na Francisca. Va aparèixer un espectacle insòlit, un succés per inesperat més colpidor. El cadàver, verdós, com també verdosa apareixia la mortalla, es conservava sencer. Però en contacte amb l'aire ràpidament es desfè i tornà pols. L'emmarat Joan, impressionadíssim, sentí faltar-li l'alè i caigué acubat.

Era l'amor d'un fill, el petit, en Joan, la Petjada.

Josep Oliver i Verd

PD.- Don les gràcies a les nètes Francisca, filla d'en Josep, Francisca, Joana, Margalida i Maria, filles d'en Joan, i a na Juanita "Cigala", neboda de na Joanaina. Sense la seva col·laboració aquest escrit no existiria.

Taller d'Art floral

- Rams núvia amb flors naturals o seques.
- Decoració església, cotxe, etc. amb flors naturals.
- Records per a noces, bateigs i comunions.
- Decoració cases, festes i cerimònies.
- Quadres, llums amb flors seques.

Inés

Montuiri

Carretera de Palma, 61
Tif. 989 32 35 26
Concertau cita

Orquidea

Perlas
Orquidea®

LA FOTO DE MITJAN SEGLE

La banda a la processó

En resten molt pocs d'aquella banda de música que tocava a la processó del Corpus de fa 50 anys. Era el 1947 quan desfilaven pel carrer i plaça Major, ja que a la foto encara es destria des de més enllà d'on era l'antiga casa de la vila fins davant la mateixa rectoria.

Molt pocs músics hem reconegut, ja que molts d'ells ens han deixat, si bé distingim en Pere "Malherba", Antoni "Botet", un "Pavora" i tal vegada en Pere Sampol. També hi ha gent major al costat de la rectoria. La processó encara no havia acabat de sortir de l'església, ja que davant Can "Pieres" s'hi poden veure els nins de primera comunió. No hi ha dubte que era un horabaixa de sol.

Records d'infantesa

La meva padrina

Encara em ve el record d'aquell temps d'abans de la república quan a força de puny rentàveu la roba i l'havíeu d'estendre damunt l'herba o sobre la llenya espargida pel corral. Semblava com si la neu blanca romania escampada per molts d'indrets. Les peces de color les estenfeu davall una enramada o a l'ombra d'un arbre. I havíeu d'anar alerta que el bestiar no la trepitjàs. I sofríeu si un dia s'embrutava. Es pot dir que en aquell temps teníeu les mans de pedra, tota la jornada renta que renta.

Per altra part vos passàveu també bona part del dia dins la cuina, inclinada damunt aquell foc, atiant i bufant per tal d'aguiar allò que abans havíeu posat dins

l'olla. I encara si us sobrava una estona, a cosir darrera la porta, s'ha dit! Donàveu mil adobs abans de tirar un vestit o una roba. I això que no la tiràveu mai; abans servien de mocadors, torcaboques, davantals i encara després per a pedaços per fregar o fer net.

Igualment havíeu de tenir temps per anar a veure la lloca per saber si sortien o què feien els pollets, ja que la criança dels pollastres o la recollida dels ous, també era la vostra collita.

Cal esmentar tant com us havíeu d'enginyar perquè no mancassin els cigrons, la llet o el pa! Han de ser majors per saber la vostra història: treballant nit i dia perquè havíeu de viure dins la pobresa. I encara si pel cas sabíeu de qualcú molt necessitat, li fèieu arribar una petita almoina.

Avui, entre nosaltres, hi ha pocs

pobres, però més enfora encara n'hi ha molts a qui els manca el què els és imprescindible per viure. Si haguéssiu estat una persona rica, no n'hi hagués hagut de pobres al vostre entorn. Amb el vostre esforç, però, aconseguíreu que no mancàs mai a cap boca de ca vostra, el què necessitava per viure.

De totes maneres a totes les padrines d'avui les desitjam que sien felices perquè segur que s'ho varen guanyar bé. Us desitjam que tengueu sempre com abans, el somriue als llavis perquè altre temps us va tocar sofrir massa.

Aquesta recordança vol ésser un desig de compartir una alegre vellesa amb totes les padrines que un dia varen haver de sofrir. Un anhel de la benaurança que es mereix una persona que tant es va des-teixinar per la seva família.

O. Arbona

Nou equips de futbolet de la comarca participaren a una trobada en Es Revolt

Nou equips de futbolet d'escoles de la comarca d'Es Pla participaren en una trobada que es va celebrar en el camp de futbol Es Revolt el dissabte horabaixa, 26 d'abril.

Va ser organitzada per l'Escola Municipal de Futbol de Montuïri en col·laboració amb el Comitè Comarcal d'Esport de Montuïri (ara anomenat "Es Pla").

Durant dues hores jugaren a futbolet a les tres pistes que es varen marcar damunt el terreny de joc. Els nou equips estigueren dividits en tres grups de tres equips cada un. Jugaren entre si i el que fou molt important és que no hi havia ni actes, ni resultats, ni normativa de participació. El que es pretenia era passar gust, jugar sense la pressió a què de vegades sometem els al·lots, reunir-se amb nins d'altres pobles i, al final, assaborir el "bocata" que l'Ajuntament i Embotits "Es Pagès" varen obsequiar a cada nin juntament amb una llauna de beguda.

Un detall que va fer contentíssims a aquestes promeses del futbol de cinc, sis i set anys va ser la gorra que l'Escola de Futbol de Montuïri va regalar a cada participant. Duia la inscripció "II Diada de Futbolet. Montuïri 97".

FUTBOL

Pel que fa al futbol, hem d'assenyalar que els infantils han acabat la competició en el cinquè lloc d'entre onze clubs. Aquest mes de maig intervendran a la

Els components de l'equip de futbolet iniciació

Copa President que es disputa pel sistema d'eliminatòries.

Els benjamins han posat punt final a la temporada. Han quedat classificats a la posició número 11 d'entre 16 participants.

Als alevins els manquen quatre partits per acabar la lliga i els cadets prenen part en el torneig President i van els segons.

Els grans porten a terme una gran campanya. A la darrera jornada del mes d'abril eren líders amb quatre punts de diferència sobre el segon classificat Peguera a qui guanyen per golaveratge directe. El dia 18 de maig disputen en Es

Revolt el més decisiu partit de la temporada davant el Santa Ponça a la penúltima jornada del campionat. Si guanyen, pot afirmar-se que són campions i per tant reingressats a I Preferent. Inclús, podrien permetre's el luxe de perdre el darrer encontre dins Rotlet Molinar.

BÀSQUET

Bon mes d'abril en general per al bàsquet. De les actuacions locals cal remarcar que el líder infantil Santa Maria va ser derrotat en Es Dau; que les petites van ser terceres, fan molts de punts i guanyen per àmplies diferències i que el dissabte 26 els tres equips varen aconseguir tres victòries. Per cert que la de les cadets va resultar molt difícil i obtinguda després de sofrir uns darrers minuts plens d'emoció i lluita.

TENNIS TAULA

Quinze equips del col·legi Joan Mas i Verd participaran aquest mes de maig a les finals insulars de tennis taula i handbol. Les de tennis taula benjamí i aleví femení es fan a Vilafranca el dimecres 7; les dels alevins, al Local Jove de Montuïri, el dimecres 21 i les infantils i cadets masculins, a Palma, els dissabtes 10 i 24 de maig. L'organització de les finals alevins masculins de tennis taula correspon a l'Escola de Montuïri i l'Ajuntament hi posa el premi i el bere-

Restaurant

PUIG DE SANT MIQUEL

(Dimarts, tancat)

**Cuina mallorquina
Forn de llenya**

Ctra. de Manacor, km. 31 • Tlf. 64 63 14 • Montuïri

Per l'edat, alguns juvenils hauran de passar a l'equip de regional

nar per als devuit nins participants de Montuïri (2 equips), Vilafranca, Sa Pobla, Inca i Pius XII.

El dimecres 14 de maig els equips de handbol de l'Escola de les categories benjamí, aleví masculí i femení i infantil masculí i femení aniran al poliesportiu Mateu Canyelles d'Inca per jugar les finals escolars.

SETMANA DE PASQUA

Els resultats de les diferents proves esportives de la Setmana de Pasqua 97 organitzades per la Comissió d'Esports i que tant d'èxit assoliren varen ser els següents:

Tennis taula (16 participants):

1. Llorenç Bauçà Rigo
2. Bartomeu Verger Mudoy
3. Miquel Canyelles Ramonell

Tennis (28):

1. Bartomeu Verger Rossinyol
2. Miquel Verger Bonnín
3. Jaume Ramonell Miralles

Voleibol 2x2 (24 parelles)

1. Gabriel Mayol Miralles (Guillem Munar Miralles) - Bartomeu Fullana Ginard

2. Bartomeu Verger Rossinyol-Rafel Alcover Amengual

3. Antoni Amengual- Antoni Llaneres (Algaida)

Triangular de futbol iniciació

1. Sant Joan 2. Montuïri
3. Ariany

Triangular de futbol-7 benjamí

1. Espanya de Lluçmajor
2. Algaida
3. Montuïri

Triangular de futbol-7 aleví

1. Espanya de Lluçmajor
2. Montuïri
3. Vilafranca

Triangular de minibàsquet aleví femení

1. Montuïri
2. Santa Maria
3. Campos

El Local Jove serà escenari de les finals insulars de tennis taula escolar aleví masculí

Dia 18 d'aquest mes un decisiu Montuïri-Santa Ponça en Es Revolt

Triangular de bàsquet infantil femení

1. Santa Maria
2. Montuïri
3. Campos

Triangular de bàsquet cadet femení

1. Santa Maria
2. Montuïri
3. Campos

I carrera mountain bike

(12 participants)

1. Rafel Miralles Martorell
2. Joan Jaume (de Sant Joan)
3. Joan Miquel Moragues (Lluçmajor)

A la Setmana Poliesportiva de Pasqua participaren unes tres-centes persones.

RESULTATS

El marcadors corresponents al passat mes d'abril han estat els següents:

Minibàsquet femení

- Montuïri, 26 - Bons Aires A, 40
Santa Maria, 25 - Montuïri, 46
Montuïri, 50 - Campos, 11

Bàsquet infantil femení

- Montuïri, 42 - Perles Manacor, 37
Bons Aires B, 54 - Montuïri, 44
Binissalem, 18 - Montuïri, 34

Bàsquet cadet femení

- Montuïri, 24 - Santa Maria, 51
Udyr Soledat, 34 - Montuïri, 27

Montuïri, 43 - Pla de Na Tesa, 40

Futbol-7 benjamí

- Margaritense, 4 - Montuïri, 1
Montuïri, 0 - Vilafranca, 3
Sineu, 8 - Montuïri, 2
Montuïri, 1 - Artà, 8

Futbol-7 aleví

- Felanitx, 2 - Montuïri, 5
Montuïri, 0 - Andratx, 3
Espanya, 3 - Montuïri, 13
Montuïri, 2 - Arenal, 5

Futbol-7 veterans

- Nova Sport, 9 - Munper, 6
Munper, 6 - Palerm Porreres, 6
Taujà, 6 - Montuïri, 2
Es Born, 6 - Munper, 8

Futbol infantil

- Montuïri, 7 - S'Horta, 1
Espanya At. 1 - Montuïri, 2

Futbol cadet (Copa President)

- Montuïri, 4 - Espanya, 6
Algaida, 2 - Montuïri, 4
Montuïri, 3 - Porreres, 0

I Preferent

- Montuïri, 4 - Colònia, 1
Portocristo, 0 - Montuïri, 1
Montuïri, 1 - Llosetf, 0
Petra, 0 - Montuïri, 5

Biel Gomila

Boutique

Atenció especial als montuïrers

C/ Impremta nº 1 (Pas den Quint) - Tef. 72 40 98 - Palma de Mallorca

Entrevista a Violeta Garcia

Fou titular de l'equip de les Illes Balears que va participar en el campionat d'Espanya de minibàsquet

Violeta Garcia Claramunt ha estat, possiblement, la primera jugadora de Montuïri que ha gaudit de l'honor de formar part de la Selecció Balear de Minibàsquet.

Aquesta jove va venir al món el dia 29 de març de 1985 a Palma, però fa sis anys i mig que viu a la nostra vila. Estudia sisè curs de primària al col·legi públic Joan Mas i Verd.

- Quan et digueren que estaves seleccionada, quina reacció tengueres?

- Estava molt nerviosa, no sabia què fer. No vaig tenir temps de pensar en res.

Un dels seus dos preparadors -Llorenç Capellà Mayol, que va ser present a l'entrevista que li feren durant un entrenament, un dilluns en Es Dau-afegeix: "Per espai de més d'una setmana va ser objecte de les bromes de les seves companyes; sens dubte que va resultar una més que agradable notícia per a tots".

- Com va ser que t'ho comunicaren?

- Un dia les meves amigues, que ja havien sentit rumors, em demanaren si havia estat seleccionada. Jo encara no ho sabia; però quan vaig arribar a casa, ma mare m'ho va dir perquè ja ens ho havien comunicat.

- Què et digueres a casa quan saberes que formaves part de la selecció balear?

- Em varen donar l'enhorabona, tots es posaren molt contents, em demanaren si estava nerviosa ...

- Com va resultar aquesta experiència a la Península?

- Un excel·lent. Vaig fer noves amigues,

Equip de minibàsquet femení. Violeta Garcia és la jugadora que porta el número 7

que per cert van ser molt simpàtiques.

- Què tal aquestes amigues?

- Molt bé. Ja coneixia les de Mallorca per haver-me enfrontat a elles durant la lliga. Em va alegrar molt contactar amb nines d'altres llocs. Amb les de Canàries em vaig fer molt amiga. Eren súper simpàtiques.

- On vàreu jugar?

- A Blanes, a la província de Girona.

- Quin temps va durar el campionat?

- Una setmana. Ara bé, el primer dia no vàrem jugar cap partit; però a la resta, cada dia.

- Quins resultats vàreu obtenir?

- A La Rioja, Castella-La Manxa i Ceuta els guanyàrem i marcàrem a cada un

d'aquests partits més de cinquanta punts. Ens vàrem classificar campiones de grup, però perdérem la final contra Canàries.

Ella no ho sap, perquè els nins i nines només entenen de jugar i no de divisions de categories. Però, coneixem que, gràcies a aquests resultats, Balears ha ascendit a la categoria "A", la qual cosa suposa que a la temporada vinent s'haurà d'enfrontar a les més potents comunitats autònomes d'Espanya: Madrid, Catalunya ...

- A quins equips pertanyien les jugadores de la selecció de les Illes Balears?

- Jovent, Sant Josep, Bons Aires, Lluçmajor, Ferreries de Menorca, Molinar i Montuïri.

- On us vàreu hostatjar?

- A l'hotel Esplèndid. Amb nosaltres també hi havia els equips de Catalunya, Extremadura, Castella-La Manxa, Canàries i d'altres que no me'n record. També hi havia esportistes d'altres competicions que no eren la nostra.

- A quin lloc t'alinees amb el Montuïri i amb la selecció?

- A Montuïri de pivot i amb la selecció, totes jugaven de per tot.

- Vares ser titular?

- Sí, a cada partit.

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

Ara el seu món és més gran.

Amb la nova targeta 6000 Maestro de "SA NOSTRA".

(Continua a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

Llorenç Capellà ens explica que a esport escolar i a minibàsquet existeix la normativa que un nin o nina no pot ser alineat durant tots els quaranta minuts del partit perquè existeix la filosofia que "en aquestes edats tots han de jugar". El temps màxim que poden estar en pista és de tres parts de deu minuts. Violeta va actuar uns vint minuts a cada partit.

- Quants de punts vares encistellar a cada partit?

- Entre sis i deu.

- Vos feren alguns regals?

- Sí, clauers, ferratines i, el dia de la final, uns pinks.

- Parlem ara de l'equip de Montuïri, quin és el secret d'anar tan ben classificades?

- Hi ha molt bones jugadores, crec que practicam un bon bàsquet i tenim molta companyonia.

Nosaltres vàrem poder comprovar aquest darrer punt. Arribàrem abans de començar l'entrenament i vàrem ser testimonis de les bromes, alegria, amistat, rialles entre elles. Són aquests, indubtablement, uns dels seus valors més apreciats.

- Com va ser que et decidires jugar a bàsquet?

És un esport que m'encanta i, a més a més, m'ho pas molt bé amb les meves amigues. Possiblement amb unes altres no m'ho passaria tan bé, però així i tot, crec que seguiria jugant a bàsquet.

- Fins a quina edat penses encistellar, agafar rebots i fer contratacs?

- Fins a cadet o més, si puc.

Després de l'entrevista vàrem veure la seva mare que ens va confessar que estava molt contenta de l'oportunitat que la seva filla havia tengut. Ens va demanar que a través d'aquestes pàgines donàssim les gràcies a la directiva del Club Poliesportiu Montuïri per les atencions i ajudes que varen possibilitar que Violeta anàs a Blanes. El Club Montuïri va córrer a càrrec de les despeses del seu viatge.

Un viatge que sempre recordarà aquesta rosseta de dotze anys que ha arribat al màxim que una jugadora de bàsquet de la seva edat podia aspirar: defensar els colors de les Illes Balears a un campionat d'Espanya.

J. A. Payeras Ramonell

El veterà Joan Baceló Prohens, pentacampió d'atletisme en pista de Balears

Els passats mesos de març i abril, l'atleta Joan Baceló Prohens es va proclamar campió de Balears en cinc especialitats a la seva categoria, veterans C (de 50

a 54 anys), en pista coberta a la distància de 10.000 m., 1.500 m., 800 m., 400 m. i llançament de pes, prova, aquesta darrera, en la qual debutava oficialment.

Classificacions finals Temporada 1996-97

Benjamins F-7

CE Marier	26	25	0	1	217	40	75
Murer	26	24	0	2	130	30	72
Petra	26	19	1	6	133	41	58
Artà	26	18	2	6	107	40	56
Cala Millor	26	17	3	6	113	54	54
Vilafranca	26	14	3	9	74	58	45
Escolar	26	14	2	10	81	61	44
Algaida	26	13	1	12	122	84	40
Sineu	26	8	1	17	70	104	25
Argaldà	26	7	3	16	57	95	24
Montuïri	26	5	0	21	51	164	15
E.S.Salvador	26	4	2	20	52	130	14
Son Servera	26	3	0	23	29	187	9
Algaida At.	26	2	0	24	25	178	6

Infantils

Cala Millor	20	18	1	1	103	21	55
Cala d'Or	20	18	1	1	86	20	55
Manacor	20	12	4	4	81	27	40
Santanyí	20	10	5	5	56	26	35
Montuïri	20	9	3	8	46	51	30
Algaida	20	9	2	9	33	43	29
Espanya At.	20	7	2	11	33	41	23
Son Servera	20	7	1	12	38	69	22
Porreres	20	6	1	13	35	54	19
S'Horta	20	2	1	17	19	92	7
Barracar	20	1	1	18	18	104	4

Club Columbòfil Missatger

Bartomeu Miralles encapçala la classificació

Ens trobam a la recta final de la temporada columbòfila. Sols resten tres curses (una velocitat, un fons i un gran fons) i la lluita per aconseguir el primer lloc és cosa de dos, Tomeu Miralles i Sion Mut.

Els darrers resultats son els següents:

Oriola-II (5-4-97): Cursa de velocitat 350 kms.: 1- Sion Mut (1087 m/m), 2- Tandem Martorell-Arbona, 3- Sion Mut.

Baza-I (Granada, 5-4-97): Fons 550 kms.: 1- Sion Mut (1000 m/m), 2- Tomeu Miralles, 3- Tomeu Miralles.

L'Ordal (Catalunya, 12-4-97): Velocitat, 230 kms. però en direcció nord. El primer i únic colom comprovat fou el de Tomeu Miralles (566 m/m), cosa que ha provocat que Tomeu Miralles passi al primer lloc de la classificació general.

Calpe-IV (19-4-97): Velocitat 280 kms.: 1- Tomeu Miralles (1263 m/m), 2- Tomeu Miralles, 3- Tomeu Miralles.

Classificació general: 1- Tomeu Miralles, 2- Sion Mut, 3- Gori Oliver, 4- Tandem Martorell-Arbona, 5- Tandem Amengual-Miralles, 6- Miquel Llaneras, 7- Sebastià Grimalt, 8- Joan Camps, 9- Sebastià Mas Veny.

Jaume

Seguridad y Limpiezas, S.A.

Gremio de Albañiles, 14

Tlfs. 29 50 92 - 29 50 66 - 20 63 11
Pol. Son Castelló 07009 Palma de Mallorca

Per al 1er de juny, a benefici de les obres dels graons:

Fideuada popular en Es Puig

Les obres de restuació dels graons començaren a mitjan desembre passat s'espera que durant aquest mes de maig s'acabin. La reforma ja ha entrat a la darrera fase, com es veu a la foto

Les obres dels graons de Montuïri Identitat i sensibilitat del poble

Ja entram –si no hi ha res de nou– dins el darrer mes de les obres dels graons. Prest ja podem gaudir de tota la restauració. Entre les il·lusions, els esforços i les ganes de tenir un empedrat curiós el nostre poble de Montuïri ha creat una sensibilitat i un esperit d'unió cap a una causa ben estimada per tots.

Es graons, a més de ser una restauració ben feta, és, a la vegada, un lligam entre els montuïrers que hem vist i viscut dia a dia com s'anaven construint les nostres sensibilitats i es despertava la identitat d'un poble que valora els seus orígens.

Estam tots d'enhonorabona perquè ara tenim dues coses molt importants: la renovació de la bellesa de l'empedrat dels graons i l'esperit del poble rejuenit. Cal anar cuidant aquestes dues sensibilitats.

Durant aquest passat mes

d'abril hem seguit sumant aportacions. S'han recaptat 438.000 pessetes de 62 famílies. 25.000, del Patronat de Música i 300.000 de la Caixa de Balears "Sa Nostra".

Tot i que les obres estan a punt d'acabar encara ens queda lo més difícil: pagar el final de l'obra. Per aquest motiu, a més de les aportacions que es van fent, s'elaboraran al llarg d'aquests mesos diverses activitats per tal d'anar recaptant fons. La primera activitat serà una **fideuada popular** organitzada per distints col·lectius del poble, el proper dia 1 de juny al Puig. Aquest esdeveniment tornarà esser motiu per retrobar-nos, fer amistat i festa; i tot el que es pugui recaptar en aquest dinar servirà de suport per a la finalitat que pretenem.

Esperem novament que la sensibilitat de tots els montuïrers respondrà a aquesta crida.

Nofre Torres, rector

Mes de Maria i missa al Puig

A partir del primer diumenge de maig i durant tots els diumenges d'aquest mes, a les 19'30, al Puig de Sant Miquel, es farà el mes de Maria i a continuació missa als peus de la Mare de Déu de la Bona Pau.

Formació cristiana per a tots

El proper dia 21 de maig a les 21'30 a la rectoria de Sant Joan, Mn. Llorenç Lladó, rector de Felanitx, impartirà el darrer tema de la formació cristiana que hem seguit al llarg d'aquest curs. La xerrada versarà sobre el Sagrament de l'Eucaristia.

Torn de Primeres Comunions

El diumenge dia 25 de maig, a les 19 hs. a la nostra parròquia de Sant Bartomeu, tndrem la celebració de la Primera Comunió dels nins i nines que durant aquests cursos passats s'han preparat per rebre el sagrament de l'Eucaristia.

Mallorca Missionera

El darrer diumenge d'abril, dia 27, celebrarem a la nostra parròquia el dia de Mallorca Missionera sota el lema "Missioner, artesà de concòrdia i pau". El feels pogueren conscienciar-se de l'abast d'aquesta jornada. La col·lecta per a aquest fi va recollir 53.850 pessetes.

Dia del Corpus Christi

El proper dia 1er de juny a les 20 hs. tndrem la celebració solemne del Corpus i a continuació acompanyarem en processó el Santíssim.

Fideuada popular a benefici dels graons

Per al proper dia 1 de juny es prepara una **fideuada popular al Puig** organitzada pels distints col·lectius del poble. La finalitat d'aquest aplec és recaptar fons per a les obres dels graons. Es posaran a la venda uns tiquets per calcular el nombre dels qui han de dinar.

Pluviòmetria

Abril de 1997

Dia 17	17'40 litres per m ²			
" 18	5'70	"	"	"
" 19	0'60	"	"	"
" 20	2'10	"	"	"
" 21	1'75	"	"	"
Total	27'55	"	"	"

Temps passat

10 anys enrere

Maig de 1987

El Montuïri davalla de categoria

En el campionat de III divisió que acabà dia 31 de maig de 1987 el Montuïri es classificà el 17è, motiu pel qual, després de jugar la promoció durant el mes següent, davallà de categoria

25 anys enrere

Maig de 1972

Exposició i concurs

Al llarg d'aquest mes de maig de 1972, organitzat pel tele-club local i patrocinat per l'Ajuntament, s'ha duit a terme una exposició de flors a la que hi hagué molta participació. El mateix tele-club també organitzà un concurs de redacció. Els premis foren donats per distintes entitats locals.

50 anys enrere

Maig de 1947

Dia de l'Aspirant

Dia 1 de maig de 1947 tengué lloc a Montuïri el VIII dia Diocesà de l'Aspirant d'Acció Catòlica. L'horabaixa vengué el bisbe Hervàs i imposà insígnies als aspirants. A plaça ballaren els Cossiers i el grup folklòric de Montuïri, tocà la banda de música i després, pels altaveus, parlà el bisbe Hervàs. Era rector Gori Barceló; batle, Raimundo Arbona i Consiliari, Josep Estelrich. Hi assistiren 1.010 al·lots de 47 pobles de l'illa.

Franco a Mallorca

Dia 15 de maig de 1947 vengué a Mallorca, Franco, cap de l'Estat. Per tal motiu molts de montuïrers anaren a Ciutat per tal de veure'l.

100 anys enrere

Maig de 1897

Eleccions municipals

Dia 9 de maig de 1897 hi hagué eleccions municipals a Montuïri. No hi ha constància de cap incident. Es va col·locar una mesa a les escoles i una altra a l'Ajuntament.

Demografia

Abril de 1997

Naixements

Dia 3.- Bartomeu Garcia Bauçà, fill de Pedro Mariano i Catalina.

Dia 11.- Maria Àngels Oliver Jaume, filla de Miquel i Maria Fancisca.

Dia 23.- Antoni Verger Alcover, fill d'Antoni i Magdalena.

Defuncions

Dia 8.- Joana Aina Font Siurana "Porrenca", fadrina, de 84 anys.

Dia 12.- Miquel Adrover Roig "Manxes", fadrí de 83 anys.

Dia 29.- Joan Ramonell Aloi "Matxo", viudo de 86 anys.

Cuinar en casa

Mousse de llimona

Ingredients

- 1 pot de llet "Ideal".
- 1 tassó d'aigua
- 6 cullerades de sucre
- Ralladura i suc de dues llimones
- 2 paquets de gelatina de llimona.

Elaboració

Es posa la llet 24 hores dins la nevera. Els altres ingredients es posen al foc i han de bullir un minut. Llavors s'hi posa la llet, que l'haurem pujada, i tot es col·loca dins un motle i després dins la nevera, i es gira com si fos una coca.

Antònia Pocoví Adrover "Boira"

Apotecaries

Porreres 11 maig | Vilafranca 25 maig
Sant Joan 18 " | Ariany 1 juny

Noces d'or

24 abril 1947

Joan Miralles Lladó "Pastor" amb Antònia Manera Miralles "Nea".

Noces d'argent

3 abril 1972

Joan Bauçà Bauçà "Bauçà" amb Magdalena Mayol Mas "Xiva".

8 abril 1972

Jaume Alcover Verger "de Son Collell" amb Magdalena Amengual Martorell "Capçana".

11 abril 1972

Joan Beltran Solivellas "Canai" amb Maria Cerdà Martorell "Randa".

15 abril 1972

Joan Mas Martorell "Collet" amb Joana Aina Tugores Avellà "Tugores".

27 abril 1972

Andreu Oliver Trobat "Algaïd" amb Margalida Mesquida Mas "Collet".

Gloses

A la nova secretària

Sa nostra autoritat
ha fet lo més necessari:
menar una secretària
guapa i plena de bondat;
no és com es des temps passat
que quan 'nava pes poblat
sempre el veien cap baixat
com Jesús en el Calvari.

Miquel Massanet "Parri"

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

BIGUES - BLOCS - RAJOLES - AÏLLAMENTS
TRANSPORT PROPÍ - PINTURES - XEMENEIES
DISSABTES MATÍ OBERT

Crta. Montuïri - Porreres, Km. 1 - Tlf. 64 66 95

MONTUÏRI

S'Esbart des Pla celebra el VI aniversari

Són les deu del matí del diumenge 13 d'abril de 1997. S'Esbart des Pla i simpatitzants esperen devora S'Hostal canviant impressions. Optimisme i cares alegres esperant els rerassagats.

De cop es corr la veu: En Guillem Nicolau, l'ànima de la festa, té el grip. Arriba la seva esposa i diu que està més bé, que el mig dia i si no s'hi posa més mal vendrà a dinar amb nosaltres. Tant de bo!

Minuts després s'aixeca amb ràbia un coet que retrona un centenar de metres damunt del gran grup, que el saluda cridant a l'uníson.

L'Esbart —uns setanta— emprèn la marxa i poc temps després travessa la carretera en direcció a Pola. El llarg i estret camí de Son Rubins ha aprimat i allargat la fila que havia partit en grup compacte. La gent regalima eufòria i optimisme. El camp i el dia, esplendorós.

Vorejam les cases de Son Massanet, però abans hem tengut ocasió d'admirar vora el camí, velles i grosses alzines, que desperten a alguns, vells records d'infància. Poc temps després ens engoleix la gariga. Quedam saturats dels seu perfum. Feim una aturada breu a l'ombra dels pins, damunt un turó. El poble es veu enfora, blanc i net baix del sol; el camp, ample i gran, s'havia vestit de verd fins a l'horitzó. Un ventet moderat fa treure remors conegudes i sempre noves dels pins. És la benvinguda del bosc.

I arribam a Pola. Vell casal que ha conegut temps millors. Davant les cases canviant impressions, un grup ha fet una petita garbera de troncs i començam foc. Poc temps després arriba un cotxe. És en Guillem que és rebut amb festa. Fa cara de circumstàncies, però li guanya el bon humor.

Damunt una caliuada s'hi planten grosses graelles cobertes de costelles, bistecs i altres herbes. Tota aquesta menjua, una volta torrada, es col·locarà dins un forn portàtil de línies aerodinàmiques i especialment dissenyat perquè l'empri S'Esbart des Pla i que s'imposarà en el segle XXI.

Poc temps després les viandes es col·loquen des del forn damunt una llarga taula, que s'havia preparada abans, davall una alzina centenària. Inunda l'aire una altre tipus de perfum, també arravatador. S'Esbart pren posicions no massa enfora

Tots xalests participaren en el VI aniversari de S'Esbart des Pla

de la taula, que fa mirera. El dinar a la xerradissa, acompanyada del què beure s'allarga sense pressa.

En un moment determinat en Guillem, després d'haver-nos saludat amb una glosa, presenta les estrelles del fi de festa. Hi havia veterans. Cal ressaltar l'actuació d'en Joan Gomila, que de cada any se supera, la intervenció d'en Toni Arbona, la melodiós i potent veu d'en Gaspar Bibiloni, entre d'altres, que allargarien la llista. En Guillem, papers en mà, es mou

presentant els actors improvisats. Són unes hores de bon humor, amb la intervenció de quasi tots. La gent s'ho passa divínament. Però tot té un fi. Es canta l'himne de S'Esbart i tanca la festa la Balenguera. Quan abandonam el casal una certa melancolia ha envaït el lloc. Fins fa uns moments tot era festa. Ara, la construcció carregada d'anys, roman sola i en silenci. Estam segurs, però, que la vella alzina ha tornat vint anys més jove.

M. M. A.

Poema a S'Esbart des Pla en el VI aniversari

(Es pot cantar amb música de La Balenguera)

S'Esbart des Pla amb harmonia,
com grup de cabres de penyal,
per cims i plans segueix fent via,
capejant sempre el temporal.

De bon matí surt amb la fresca,
pels entrefors a passejar.

S'Esbart des Pla tresca qui tresca,
s'Esbart des Pla segueix trescant.

Girant l'ullada cap enrera
veim com espiga la llavor:
ja duim sis anys de caminera
donen bon fruits de germanor.

És l'amistat com mel de bresca
que fa més dolç el caminar.

S'Esbart des Pla tresca qui tresca,
s'Esbart des Pla segueix trescant.

Pujant els cims per la garriga

veim con s'aixeca l'horitzó,
i venç la fam i la fatiga
el companatge del sarró.

Llom, sobrassada, pa i ventresca
sobre el caliu solem torrar

S'Esbart des Pla tresca qui tresca,
s'Esbart des Pla segueix trescant.

Que per molts d'anys tenguem la glòria
de fer camí pels quatre vents:
som fill d'un poble i d'una història
que no es pot vendre als més potents.

Que el nostre esforç no defalleisca:
som mallorquins per terra i mar

S'Esbart des Pla tresca qui tresca,
s'Esbart des Pla segueix trescant.

Lletra: Pere Orpí

Adobs: Guillem Nicolau